

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра німецької мови та літератури з методикою викладання

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Карпюк В.А.

Протокол № _____

_____ «_____» _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____

_____ «_____» _____ 2024 р.

ОНОМАСТИЧНА ЛЕКСИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 9 КЛАСІВ

Кваліфікаційна робота
студентки групи НАФм-23
другого (магістерського) рівня
Спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і зарубіжна література (німецька))
Герасімової Лілії Олександрівни

Керівник:

кандидат педагогічних наук,
ст.викладач Коваленко О.О.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Члени комісії: _____

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Герасімова Л. О., розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Герасімова Л.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ДЕВ'ЯТИХ КЛАСІВ.....	7
1.1. Поняття лінгвокраїнознавчої компетенції у науковій літературі	7
1.2. Зміст та структура лінгвокраїнознавчої компетенції	12
1.3. Шляхи та засоби формування лінгвокраїнознавчої компетенції.....	14
1.4. Ономастична лексика як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетенції учнів	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ У ФОРМУВАННІ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ДЕВ'ЯТИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	27
2.1. Ономастична лексика у підручниках українського видавництва.....	27
2.2. Ономастична лексика в автентичному підручнику.....	32
2.3. Переваги та вади підручників.....	37
2.4. Комплекс вправ і завдань з використанням ономастичної лексики задля формування лінгвокраїнознавчої компетенції в учнів на уроках німецької мови.....	41
Висновки до розділу 2.....	54
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	58
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Будь-яка мова безперервно розвивається і вдосконалюється. Однією з найважливіших передумов для її розвитку виступає збагачення словникового складу, що свідчить про наявність в мові динамічних процесів. Лексика німецької мови також повсякчасно змінюється, підкоряючись мовним законам. Завдяки безупинному розвитку суспільства в життя людей входять нові явища і предмети, які починають позначатися новими словами.

Актуальність кваліфікаційної роботи визначається зростаючою увагою викладачів до проблеми викладання німецької мови з лінгвокраїнознавчим аспектом. Наразі чітко встановлено що інформація про іноземну країну та її мешканців є взаємозалежними і не можуть існувати одна без іншої.

Німецькими дослідниками, що займалися вивченням лінгвокраїнознавчої компетентості були М. Ердменгер, Е. Єнкінс, М. Лангнер, Д. Маєр, Ч. Тімме, М. Фейгс, В. Фішер, Г. Фьорстер, В. Хакль. Останніми часами увагу до лінгвокраїнознавчої проблематики у своїх дослідженнях приділили такі українські науковці: О. Гринчишин, Ю. Гулий, І. Дорожко, В. Калінін, О. Коломінова, О. Кузнєцова, Л. Онуфрієва, В. Співак, Т. Тихонова.

Методика формування лінгвокраїнознавчої компетентості учнів на основі ономастичної лексики розглядалась в роботі Н. Сабат та В. Сулім, а поняття «лінгвокраїнознавча компетентість» у роботах А. Галенко, Т. Лещенко, І. Самойленко, В. Юфименко та ін.

Мета кваліфікаційної роботи – визначити роль ономастичної лексики і її використання при формуванні лінгвокраїнознавчої компетентості учнів 9 класів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Опрацювати наукову літературу з теми дослідження.
2. Визначити поняття «ономастична лексика», «лінгвокраїнознавство» та «лінгвокраїнознавча компетеність» у науковій літературі.
3. Охарактеризувати основні типи онімів в німецькій мові, та проаналізувати їх наявність в підручниках.
4. За результатами дослідження розробити комплекс вправ і завдань з використанням ономастичної лексики задля формування лінгвокраїнознавчої компетеності учнів на уроках німецької мови в закладах загальної середньої освіти.

Об'єкт дослідження – формування лінгвокраїнознавчої компетеності учнів дев'ятих класів.

Предмет дослідження – використання ономастичної лексики як засобу формування лінгвокраїнознавчої компетеності учнів дев'ятих класів.

У роботі використані такі **методи**:

- 1) теоретичний аналіз (вивчення основних теоретичних понять та аналіз підходів до їх вивчення);
- 2) теоретичний синтез (узагальнення теоретичних відомостей про ономастичну лексику);
- 3) системний аналіз (добір фактичного матеріалу та його групування);
- 4) описовий метод (опис використання ономастичної лексики як засобу формування лінгвокраїнознавчої компетеності)

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у навчанні іноземної мови, а саме на уроках німецької мови у закладах загальної середньої освіти задля формування лінгвокраїнознавчої компетеності учнів.

Апробація:

Герасімова Л.О. Ономастична лексика як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетенції учнів старших класів. День філолога на факультеті іноземних мов: збірник матеріалів II Науково-практичної конференції та творчої лабораторії для студентів, учнів та вчителів/ Відп. Ред. Марина Варданян; техн. Ред. Наталія Захарова. Кривий Ріг, 2024. С. 8-11.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури, який складається з 82 найменувань (з них 10 – іноземною мовою) та додатків. Загальний обсяг наукової роботи – 80 сторінки. Обсяг основного тексту викладено на 57 сторінках. Робота містить рисунки, таблиці.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

1.1. Поняття лінгвокраїнознавчої компетенції у науковій літературі

Для кожної сучасної людини мова є засобом спілкування, висловлення думок і сподівань. Вільне та впевнене володіння мовою потребує філігранного застосування мистецтва володіння словом, що, у свою чергу, мотивує важливість посиленої уваги до формування лексичної компетентності учнів. Варто підкреслити, що на сторінках наукових досліджень та навчально-методичних видань відтворено різноманітні тлумачення щодо сутності лексичного значення слова, багато інноваційних ідей щодо змісту й організації словникової роботи учнів, збагачення їхнього словникового запасу, формування лексичної компетентності здобувачів освіти. У нашому дослідженні, ми спиралися на нормативний документ про Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти [24] та Закон України про освіту [25].

Перш ніж почати розкривати основні поняття, ми розкриємо зміст понять «компетенція» та «компетентність». Компетенція пов'язана з певним видом діяльності, в той час як компетентність – з особистістю, з внутрішніми якостями та здібностями. У “Новому тлумачному словнику української мови” слово “компетенція” трактується як “добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи” [60]. Компетентність – це здобуток особистості, що визначає добірний рівень, опанування в наслідок навчання, знань, умінь, навичок та здатності вживати їх, на основі власного практичного досвіду, в процесі здійснення будь-якої діяльності. На думку В. Калініна, компетентність є більш широке поняття, яке характеризує і визначає рівень професіоналізму особистості, а

її досягнення відбувається через здобуття необхідних компетенцій, що складають мету професійної підготовки фахівця [32]. Підсумовуючи можемо сказати, що компетенція є складовою компетентності і напряду пов'язана з нею.

На думку С. Лейко, під компетенцією слід розуміти певну сферу, коло діяльності, наперед визначену систему питань щодо яких особистість повинна бути добре обізнана, тобто володіти певним набором знань, умінь, навичок та власного до них ставлення. Компетентність – якість особистості, її певне надбання, що ґрунтується на знаннях, досвіді, моральних засадах і проявляється в критичний момент за рахунок вміння знаходити зв'язок між ситуацією та знаннями, у прийнятті адекватних рішень нагальної проблеми [52].

Лише в другій половині двадцятого століття було вперше використано цей термін. Лінгвокраїнознавство вивчає суспільство в його сучасному розвитку і включає в себе розвиток та охоплює цілу низку різних тем, які тісно пов'язані з суспільством і країною, в якій воно проживає. Темі включають, наприклад, політику, економіку, господарство і культуру. Доведено, що мова як засіб комунікації не може існувати безвідносно до суспільства, в якому живуть носії мови, людина, що вивчає мову, потребує інформації про природні умови і побут мешканців країни, мова якої вивчається, її політичні, економічні та культурні умови. Протягом багатьох років лінгвокраїнознавство зазнало численних змін. Ще недавно викладання іноземних мов слугувало лише для вивчення мови та розвитку вміння спілкуватися за кордоном. У ті часи лінгвокраїнознавство не було включене в програму, а отже, звичайно, не реалізовувалося на уроках. Викладанням лінгвокраїнознавства багато років нехтували, а його роль недооцінювали. Набагато більше уваги приділялося мові як такій, без урахування будь-яких знань про країну взагалі.

Спершу вважалося, що для оволодіння іноземною мовою достатньо лише викладання чистих мовних знань, що можна вивчити іноземну мову

відокремивши її від культурної, політичної, економічної та інших сфер. Лише згодом було встановлено, що розуміння мови можливе лише як взаємодія знання мови і світу. Було чітко встановлено, що граматичні структури мови, що вивчаються, а також інформація про іноземну країну та її мешканців є взаємозалежними і не можуть існувати одна без іншої. Як вважає Ю. Сичова, необхідність опанування іноземної мови в тісному зв'язку з культурою народу, мова якого вивчається, розглядається в сучасній методиці викладання іноземних мов як аксіома. Іноземна мова дає можливість глибше пізнати культурні цінності, які належать носіям мови [65]. Німецький доктор філології Райнер Беттерман не є виключенням, він також заглиблюється в мову за допомогою комунікативної географії і пояснює, якою, на його думку, має бути мета мови в географії: «Мова повинна вивчатися в її контактній функції, встановленні зв'язків між культурами, з урахуванням часових, просторових і соціальних умов, і спрямовуватися на розвиток лінгвокраїнознавчої компетентності» [81].

«Лінгвокраїнознавство – галузь лінгвістичної науки, яка, з одного боку, зосереджується на оволодінні мовою, а з іншого – надає деяку інформацію про країну вивченої мови» [30].

Переорієнтація навчального процесу пов'язана з новим завданням, яке ставить перед собою Держава, а саме, підготувати учня до повсякденних мовних ситуацій, з якими він може зіткнутися під час перебування за кордоном, щоб він міг впоратися з ними за допомогою певних мовних засобів та своїх предметних знань, наприклад: при купівлі квитка в Німеччині, пошуку житла та таке інше.

Після того, як стало очевидним, що самої мови і чистого теоретичного вивчення книжок вже не достатньо для учня, зв'язок між мовою і світоглядом став очевидним. Для того, щоб уроки були успішними, необхідно досягти зв'язку між мовою і краєзнавством, вони повинні викладатися як єдине ціле.

Німецький професор з дидактики Герт Генрічі та професор Уве Корейк вважають, що центральне значення для розуміння краєзнавства в німецькій мові як іноземній має поділ предмета на лінгвістичну, навчальну, літературну та краєзнавчу спрямованість. «У більш поміркованих позиціях міжкультурне навчання розглядається як всеохоплююча дидактична концепція викладання іноземних мов, яка інтегрує країнознавство як складову частину, в якій – на додаток до рефлексії та співвіднесення «власних культурних знань» – основна увага приділяється «отриманню знань про іншу культуру» [77]. Для того аби зрозуміти, що ж таке лінгвокраїнознавча компетентність ми проаналізували літературу і ознайомилися з визначеннями різних науковців (Табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Т. Калинюк [31]	Лінгвокраїнознавча компетентність забезпечує повніше засвоєння національної та іншомовної культури; розвиток іншомовних комунікативних навичок і умінь; розширення загального кругозору; формування більш зрілого світобачення, орієнтованого на сучасний полікультурний простір; підвищення інтересу у процесі вивчення іноземної мови; розвиток стимулу до самостійної роботи над мовою
Н. Німенко [59]	Лінгвокраїнознавча компетентність формується через засвоєння студентами особливостей мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови у певних ситуаціях спілкування і передбачає формування системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дозволяє виокремлювати в мовних одиницях країнознавчу чи культурологічну інформацію, асоціювати з мовною одиницею ту ж інформацію, що й носії мови, повноцінно спілкуватися в іншомовному середовищі.

Н. Сабат і В. Сулим [64]	Лінгвокраїнознавча компетенція – сукупність країнознавчих фонових знань, знання національно-культурної специфіки лексичного складу мови, що дають змогу асоціювати з лексичною одиницею ту ж інформацію, що й носії цієї мови, а також володіння відповідними перекладацькими навичками, уміннями й особистісними якостями, необхідними для ефективного здійснення міжмовного й міжкультурного посередництва.
-----------------------------	---

Автори підручника з методики навчання іноземних мов «Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах» підкреслюють, що лінгвокраїнознавча компетенція передбачає володіння учнями особливостями мовленнєвої та немовленнєвої (міміка, жести, що супроводжують висловлювання) поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування, тобто сформованість в учнів цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дозволяє асоціювати з мовною одиницею ту ж інформацію, що й носії мови, і досягати у такий спосіб повноцінної комунікації [57].

1.2. Зміст та структура лінгвокраїнознавчої компетентності

Основною стратегією визначення змісту є чітке окреслення цілей і завдань навчання. Навчальний зміст розроблено в контексті загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, які вказують на те, чого учні повинні навчитися в процесі оволодіння мовою, щоб використовувати її як засіб міжкультурного спілкування. Лінгвокраїнознавче наповнення змісту освіти важливо починати з початкового етапу вивчення іноземної мови. Це дає поштовх для підбору всього змісту навчання, у якому кожна частина має збагачувати культурну інформацію про країну, мова якої вивчається, щоб усе сприяло поліпшенню міжкультурної комунікації та встановлювало зв'язок з

національною культурою країни носія мови. У науково-педагогічних публікаціях західноєвропейських педагогів будь-яка компетентність «містить» знання, уміння та навички, цінності та уміння застосовувати ці когнітивні явища на практиці. Ми погоджуємося з цією точкою зору та стверджуємо, що структура лінгвокраїнознавчої компетентності розкривається під взаємовпливом таких компонентів: знань, умінь і навичок, цінностей, відношень, здатності застосовувати опосередковані знання та навички для вирішення життєвих проблем. Сучасна теорія та практика навчання іноземних мов наголошує на знаннях, уміннях та навичках, відштовхуючи все інше на задній план.

Лінгвокраїнознавча компетентність – сукупність знань про країну, мова якої вивчається, і відповідних умінь використовувати ці знання в практичній діяльності. Для підвищення інтересу до вивчення історії й культури країн, мова яких вивчається, розвитку творчого мислення, ініціативи, уміння обґрунтовувати свої думки та організації колективної розумової діяльності студентів, потрібно урізноманітнювати освітній процес.

З латинської слово *structura* означає побудова або розміщення, тож в нашому випадку структура – це взаємодія частин, що будують єдине ціле.

Л. Береза визначає у структурі лінгвокраїнознавчої компетентності три компоненти: лінгвістичний, мовленнєвий та країнознавчий. В своїй праці вона детально описує кожную складову. Ми стисло відобразили зміст кожної структурної складової:

1. Лінгвістичний компонент лінгвокраїнознавчої компетентності охоплює лінгвістичні знання, де особлива увага приділяється вивченню лінгвокраїнознавчого матеріалу (реалій, фонової лексики), та тематичні знання (з тем країнознавчого змісту).

2. Мовленнєвий (який передбачає сформованість мовленнєвих умінь), адже вміння говорити ґрунтується на знаннях фонетики, лексики та граматики мови, що вивчається. Уміння писати формується за допомогою

сформованості відповідних фонетичних, лексичних та граматичних знань та навичок.

3. Країнознавчий компонент лінгвокраїнознавчої компетентності студентів реалізується у знанні національно-культурної специфіки мовної поведінки народу, мова якого вивчається; у формуванні здібностей здійснювати добір та реалізацію елементів країнознавчого контексту для проведення комунікативної дії; у дотриманні правил та норм мовленнєвої поведінки, притаманній носіям мови в соціальній ситуації [6].

В свою чергу Т. Колодько [42] визначає структуру лінгвокраїнознавчої компетентності так: фонові знання (факти про країну, які знають всі німці, або пісні, які слухає кожен німець, дати, які є важливими для країни, імена історичних осіб, та назви культурних подій наприклад: „Oktoberfest“, „Tag der deutschen Einheit“), безеквівалентна лексика (слова або ж словосполучення, які ще не мають еквівалентів перекладу), топоніми (слова, що називають місцевість), антропоніми (власні імена людей), “хрононіми” (власні назви важливих відрізків часу для людства або для онкретної спільноти) та фразеологізми (стійкі словосполучення такі, як “Schwein haben“).

Проаналізувавши різні визначення структури лінгвокраїнознавчої компетенції, ми зупинилися на думці Л. Берези та Т. Колодько, які дуже вдало доповнюють одна одну і визначили основні структурні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції (Рисунок 1.1).

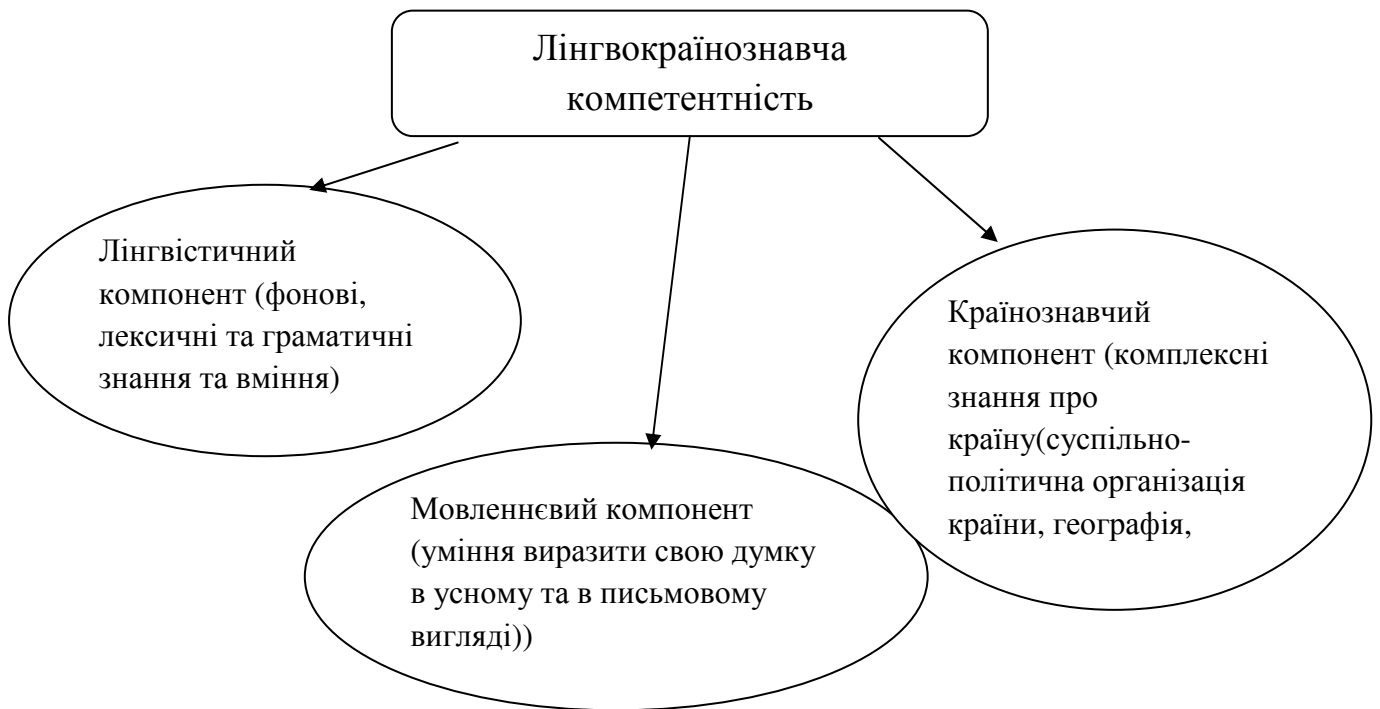

Рисунок 1.1. Структурні компоненти лінгвокраїнознавчої компетентності

1.3. Шляхи та засоби формування лінгвокраїнознавчої компетентності

Для розкриття цього пункту треба зрозуміти, які є шляхи, засоби та умови формування будь-якої компетентності при вивченні іноземної мови. Всі іншомовні компетенції об'єднує одна ціль оволодіння засобами спілкування. Вільне та впевнене володіння фонетичними, лексичними та граматичними засобами. Навчання іноземної мови повинно сприяти розвитку іншомовних навичок, які дозволили б використовувати іноземну мову в офіційних і неофіційних контекстах, таких як навчальні, соціально-побутові, культурні, адміністративні та професійні сфери спілкування.

Для формування будь-якої компетенції мають бути відповідні умови. Вчені наголошують на тому, що основною метою дидактичних умов є забезпечення успішного виконання завдань шляхом вибору та реалізації найкращих змісту, форм, методів і засобів навчання. Вочевидь,

необхідно змінити та вдосконалити основні елементи процесу навчання, такі як форми, методи, засоби, педагогічні технології тощо. Для успішного формування певного явища необхідно створити дидактичні та методичні умови, які б забезпечили ефективність навчального процесу. Основні аспекти цих умов подано в таблиці:

Таблиця 1.2.

<p>Дидактичні умови- вимоги, обставини, які зумовлюють й ініціюють навчальний процес та його розвиток.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● комплексний педагогічний вплив на мотивацію учнів до навчально-пізнавальної діяльності у процесі вивчення; ● комплексний педагогічний підхід до цілевизначення, інформаційно-пізнавального і діяльнісного компонентів особистості; ● використання широкого спектру завдань; ● створення електронних освітніх ресурсів з метою розвитку компетентності; ● впровадження відповідного предмета як засобу безперервної освіти; ● орієнтованість навчального процесу на використання сучасних технологій навчання.
<p>Методичні умови - сукупність обставин, засобів, які сприяють організації ефективної пізнавальної діяльності учнів у</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Усвідомлення цілей діяльності в класі та самостійно, прагнення до якісного результату, потреба в підвищенні власного рівня компетентності. Наявність високого рівня вмотивованості; ● Когнітивний компонент забезпечує творче осмислення та засвоєння знань і інформації; ● Операційний компонент сприяє розвитку практичних методичних навичок, а також здатності їх застосовувати в різних ситуаціях і завданнях; ● Контрольно-корекційний компонент забезпечує зіставлених результатів із поставленими

процесі предметного навчання	цілями.
------------------------------	---------

Науковці П. Бех [7], Н. Бичкова [8], А. Бойко [9], Г. Васьківська [12], Т. Ганніченко [17], С. Гончаренко [19], Н. Драб [23], Н. Захарченко [27], Н. Захарчук [28], О. Карпова [38], Г. Копил [46], О. Корніяка [47], Я. Костін [48], С. Кустовський [49], І. Малафіїк [54], В. Мартинюк [55] виокремлюють цілу низку дидактичних умов, які забезпечують успішність навчання іноземної мови, а саме:

- Формування та розвиток лінгвокраїнознавчої компетенції учнів має здійснюватися на основі дидактичної моделі, яка передбачає комплексне оволодіння суміжними компетенціями (країнознавча, комунікативна, соціокультурна та інші);
- Навчання має базуватися на ретельно відібраному матеріалі, з використанням системного підходу до процесу формування компетенції;
- Навчання іноземної мови має бути засноване на творчій діяльності учнів, яка стимулює їхній пізнавальний інтерес.
- Використання спеціально підготовленого курсу, який включає спеціально відібрані тематичні тексти, вправи та завдання, а також ілюстративний аудіовізуальний матеріал, що дозволить ефективно розвивати компетентність;
- Навчити учнів спілкуватися з людьми у різних ситуаціях і сферах діяльності;
- Стимулювати учнів до самостійного вивчення матеріалів;
- Формувати стійку мотивацію до вивчення культури в мові за допомогою інтеграції позакласної та класної роботи;

Лінгвокраїнознавча компетенція вимагає глибокого розуміння країни, у якій використовується досліджувана мова, тому ми схилиємося

до наступних методичних та дидактичних умов у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності:

- Використання автентичних матеріалів на уроках. Автентичні матеріали – це ті, що створені саме носіями мови, а не вітчизняними авторами. Варто відбирати матеріали, що яскраво відображають реальність носіїв мови;
- Збільшення об'єму самостійної роботи, для більшого занурення учнів в світ носіїв, перегляд фільмів, програм;
- Збагачувати навчальний процес фоновими знаннями;
- Використання спеціально відібраних тематичних текстів, вправ та завдань, а також ілюстративного та аудіовізуального матеріалів;
- Стимулювання комунікативної діяльності учнів на уроках;
- Моделювання навчального процесу максимально наближеного до ситуацій іншомовного спілкування.

Шляхи формування будь якої компетенції відповідають на питання «Як навчити?». Слово шлях, в нашому випадку, означає «метод». В сучасній методиці навчання іноземних мов метод трактується в широкому і вузькому смислі. В широкому смислі метод означає напрям у навчанні. В методиці відома низка методів: прямих (інтуїтивних), свідомих, комбінованих та інтенсивних.

Метод має ряд основних характеристик:

- Наявність домінуючої ідеї, що визначає спосіб досягнення цілей навчання та дає уявлення про загальну стратегію вивчення мови та культури в рамках обраного методу роботи;
- Направлення засобів на досягнення певної мети;
- Методи не залежать від умов і етапів навчання, оскільки методи визначають стратегії навчання, а не тактики досягнення мети, які мають бути сформульовані вчителем.

У вузькому сенсі «метод» стосується способу організації діяльності вчителя та учня на шляху до досягнення цілей навчання. Це означає, що

метод забезпечує взаємодію учня та вчителя. В середині двадцятого століття існувала спрощена класифікація методів навчання. Виділяли три методи навчання: словесні, наочні та практичні. Пізніше цим питанням займалися науковці А. Алексюк [1], О. Біляковська [5], К. Плиско [61], О. Савченко [63] та інші. Наразі, вчений С. Максимюк [51] наголошує, що у сучасній школі на основі теорії цілісності педагогічного процесу методи навчання класифікуються на три великі групи:

1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю і самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності.

Кожну з цих трьох груп ми детальніше розберемо.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. Словесні методи (лекція, бесіда, розповідь-пояснення);
2. Наочні методи (ілюстрація, демонстрація);
3. Практичні методи (дослід, вправи, навчальна праця, твори, реферати);
4. Індуктивні методи;
5. Дедуктивний метод;
6. Репродуктивні методи (робота за готовими зразками);
7. Творчі, проблемно-пошукові (самостійна творча діяльність учнів);

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Створення ситуації інтересу (розвивальні ігри, перегляд кінофільмів, гумористичні ситуації);
2. Пізнавальні ігри (ігри-подорожі, вікторини та інше);

Методи контролю, корекції за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

На нашу думку сучасних цілей навчання, які ставить перед собою не лише держава, а й самі учні, можна досягти лише за допомогою комунікативних методів, а саме:

- дискусійний метод сприяє розвитку культури творчого оперативного мислення та дозволяє використовувати власний досвід для отримання нових знань;
- метод рольових ігор полягає в тому, щоб збагатити урок емоціями і новими знаннями й вимагає, щоб учні розвивали певний рівень пізнавальної діяльності;
- метод проектів полягає в тому, що учні повинні самостійно визначати ціль заняття та методи його досягнення на основі своїх інтересів, індивідуальних особливостей, потреб, мотивів і здібностей;
- використання мультимедійних (комп'ютерних) технологій.

Кожен метод реалізується через систему прийомів і засобів навчання. Кожен із прийомів спрямований на досягнення кінцевої мети навчання. Прийом — це елементарна методична складова, спрямована на вирішення конкретної задачі на певному етапі. Іншими словами, прийом є частиною методу, одноразовою дією або окремим кроком у реалізації методу. Прийоми впливають на навчання учнів значною мірою. Учитель може продемонструвати свою методичну майстерність, підвищуючи ефективність навчання вміло поєднуючи між собою різні прийоми.

Для прикладу ми візьмемо метод дискусії. Якщо ми просто покажемо учням тему дискусії не даючи їм при цьому жодних матеріалів для роздумів, наш метод не буде мати сили. А тому ми, як вчителі, можемо використати наступні прийоми:

- опис конкретного випадку з життя;
- використання новин;
- рольова гра;
- демонстрація відеокліпу;
- моделювання проблемної ситуації.

Слід зазначити, що слабка сформованість прийомів є однією з причин труднощів, з якими стикаються учні під час навчання, особливо під час виконання домашньої роботи.

Процес, результативність та ефективність навчального процесу значною мірою залежать і від засобів навчання, які, поряд з методами та прийомами, належать до організаційно-діяльнісного елементу навчального процесу. Засоби навчання є невід'ємною частиною будь-якого навчального процесу. Визначаючи та підбираючи засоби навчання, ми думаємо над питанням «Як навчити учнів іноземній мові?».

Традиційно засоби навчання розподіляються на:

- основні (підручник, аудіопосібник) і допоміжні (книжка для читання, граматичний довідник);
- технічні (фонограми, відеофонограми, навчальні комп'ютерні програми) і нетехнічні (друковані посібники, картки, таблиці, малюнки);
- комплект для учня (підручник, зошит для самостійної роботи, книжка для читання, довідники, словники, аудіопосібник, навчальні комп'ютерні програми) і для учителя (Державний стандарт і програма, підручник і книжка для учителя, аудіо' і відеопосібники, таблиці, малюнки, дошка і крейда, магнітна і мультимедійна дошки, ігри та іграшки, посібник для позакласної роботи тощо) [11].
- Мультимедійні – це окремий вид комп'ютерної технології, який об'єднує в собі традиційну статичну візуальну інформацію (текст, графіку), так і динамічну – мовлення, музика, відео фрагменти, анімація, – навчальні фільми та відео демонстрації [26].
- Дистанційні – засоби, що базуються на інтернет-технологіях (електронна пошта, відеоконференції, чати, форуми, веб-сайти, онлайн-бібліотеки та інше).
- Інтерактивні засоби навчання дозволяють учням і вчителям активно взаємодіяти під час уроку, щоб досягти певних дидактичних цілей. Підхід може бути реалізований за допомогою різноманітних програмно-апаратних засобів, таких як комп'ютери, мультимедійні

проектори, сенсорні дошки, веб-камери та графічні планшети, які використовуються для проведення навчальних занять.

Отже, для формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів дев'ятих класів ми вважаємо ефективними наступні методи і засоби:

- Словесні методи для розвитку комунікативних навичок учнів, які реалізуються через прийоми бесід, лекцій або роз'яснень;
- Наочні методи, що підкріплюються мультимедійними або дистанційними засобами;
- Творчі та проблемно-пошукові методи, які реалізуються через інтерактивні засоби навчання;
- Стимулюючі методи, що мають реалізовуватись через наступні прийоми перегляд кінофільмів, читання книг або їх частин. Для реалізації цих методів можна використати дистанційні або інтерактивні засоби.

1.4. Ономастична лексика як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів

Для повного розуміння теми ми маємо розібратися в тому, що ж таке ономастика. Поняття вивчалися і досі вивчаються багатьма вченими, такими, як І. Білоус, В. Кам'янець, О. Карпенко, В. Картенюк, Ю. Кійко, Н. Лалаян, О. Матвіїшин, О. Селіванова, М. Торчинський, R. Brütting, P. Ernst, D. Krüger, W. Seibicke та інші.

Науковці по різному трактують термін «ономастика»:

Я. Дзира [22]	ОНОМАСТИКА – спец. лінгвістично-істор. дисципліна, яка вивчає власні імена й назви, їх історію, семантику, будову, основні закономірності розвитку. Ономастику вважають розділом лінгвістики, що досліджує сукупність власних імен певної території, етносу, історичного періоду. Таке дослідження вимагає врахування
---------------	---

	<p>всіх обставин виникнення і розвитку власних імен: істор. умов, геогр. особливостей місцевості, станового складу населення, його етнічної приналежності, конкретних ситуацій появи імен. У дослідженнях ономастика користується історичним, етимологічним, типологічним, статистичним та ін. методами. Об'єктом дослідження ономастики стали всі власні імена, їхні класи. Різноманітність і чисельність власних імен робить їх дослідження складним і важливим завданням пізнання людського суспільства. Основні розділи ономастики: топоніміка (ойконіміка, гідроніміка, мікроніміка) – вивчає власні назви геогр. об'єктів; антропоніміка – імена людей; також ономастика вивчає етноніми – назви етнічних утворень; зооніми – назви тварин; фітоніми – назви рослин, теоніми – імена богів, міфологічних істот; космоніми – назви галактик і сузір'їв, планет, зірок; перейоніми – назви засобів пересування: кораблів, поїздів, літаків, косміч. апаратів; хремантоніми – власні імена унікальних коштовних предметів матеріальної к-ри, ювелірних виробів; фалоніми – назви нагород; хрононіми – назви істор. знаменних відрізків часу, гол. циклів природи; ергоніми – назви політ. і громад. людей; документалізми – назви важливих для народу документів; драноніми – назви шляхів зносин; геортоніми – назви свят, ювілеїв, урочистостей; фіктоніми – вигадані імена; тощо.</p>
<p>А. Зубко [29]</p>	<p>Ономастика (від грецького ONOMA – ім'я, назва) – спеціальна історична дисципліна, що вивчає власні імена, їх функціонування в мові і суспільстві, закономірності їх утворення, розвитку і постійних перетворень. Вона виникла в результаті взаємодії досліджень з історичного</p>

	джерелознавства і лінгвістики.
Велика Українська Енциклопедія [14]	1) розділ мовознавства, що вивчає власні імена, їх виникнення, розвиток, функціонування в мові; 2) сукупність усіх власних імен як окремий предмет дослідження у мовознавстві
Сучасний тлумачний словник [68]	Ономастика – це розділ мовознавства, який вивчає власні назви, їх виникнення і розвиток, функціонування в мові

Найбільш вдалим та повним ми вважаємо визначення Я. Дзири, він чітко і дуже повно розкриває значення терміна. Таким чином, особливістю власних імен є здатність позначати, виокремлювати, та персоналізувати певну річ, явище або ж уявлення.

Ономастика є одним із засобів формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів дев'ятих класів, тому що «ономастична лексика може містити національні особливості сприйняття навколишнього світу, інформацію щодо суспільно закріплених поглядів та культурно обумовлених норм, пам'ять про історію та традиції народу» [70]. Ознайомлення з етимологією назв країн, міст, сіл, селищ, назв річок, гір тощо підвищує мотивацію учнів до навчання, збагачує мовлення, розвиває наукові аналітичні навички та допомагає учням краще запам'ятовувати складний матеріал. Тобто, обираючи матеріали для здобувачів освіти, ми маємо звертати увагу на наявність в текстах, завданнях, відео такого компонента, як ономастична лексика. Саме ономастична лексика допомагає учням мати правильне сприйняття, оцінку та інтерпретацію інформації.

У посібнику «Сучасний стан навчання іноземних мов студентів гуманітарних спеціальностей» [67] влучно зазначено, що ономастична

сфера як специфічний вид суспільної діяльності – важливий методологічний принцип, оскільки ономастика має соціально-антропологічний характер. Власні назви створюють люди; власні назви творяться для людей. У власних назвах – безпосередньо чи опосередковано – відбивається все життя і життєдіяльність людей (їх довкілля, історія, різноманітна виробнича діяльність, культура, психологія) тощо. Відтворення специфіки життя людей у сфері власних назв – предмет окремих самостійних аспектів ономастичних досліджень: соціологічного, історичного, географічного, психологічного, культурологічного та ін. Розуміння значення онімів є водночас засвоєнням важливих понять національної та іншомовної культури через мовну індивідуальність і сприяє розвитку міжкультурної компетентності учнів.

Різноманітність власних назв зумовлена незліченною кількістю сфер їхнього вживання. Виокремлюють такі макрокласи ономастичної лексики:

- ✓ Антропоніми (власні особові імена людей);
- ✓ Топоніми (власні географічні назви), які до того ж поділяються на певні тематичні групи;
- ✓ Зооніми (клички тварин);
- ✓ Теоніми (власні назви різноманітних божеств);
- ✓ Міфоніми (власні назви міфічних істот);
- ✓ Космоніми (власні назви об'єктів зоряного неба);
- ✓ Ергоніми (власні назви організацій, виробничих та суспільних об'єднань);
- ✓ Хрононіми (власні назви відтинків часу, історичних подій);
- ✓ Хрематоніми (власні назви численних матеріальних предметів та витворів духовної культури).

З погляду когнітивної лінгвістики ономастична система існує в свідомості носіїв мови у вигляді організованого фрагмента мовної картини світу. Власна назва, яка входить до комунікативного акту, тобто стає компонентом інформації, одержує статус концепту. Її використовує ментальний лексикон як зручну тару для збереження в малому обсязі великої інформації. Таким чином, власна назва слугує вигідною формою поєднання мовної та позамовної інформації. Білоус І. стверджує що, навіть при втраті свого етимологічного значення власна назва зберігає свою основну значимість і тому робить ономастичну лексику стійкою протягом історичного розвитку мови й навіть при повній зміні однієї мовної системи іншою [4].

Дослідник Ю.Карпенко, в свою чергу, вважає не достатнім лише функціональний підхід до питання, зокрема, беззастережне визнання за загальними іменами функції узагальнення, а за власними – функції індивідуалізації, він стверджує, що функція – це не сутність, а лише прояв сутності. Дослідник вважає, що функціональні відмінності власних та загальних назв безсумнівні, але вони йдуть не по лінії узагальнення – індивідуалізації, а по лінії роз'єднання – об'єднання [35].

Щодо зарубіжної лінгвістики, то до трактування власних і загальних назв підходи дещо інші. Німецькі мовознавці Г. Хельбіг і Й. Буша вважають, що іменники розподіляються на власні назви та загальні. До групи загальних назв автори відносять усі іменники, які позначають “рід подібних явищ” або “єдине явище у своєму роді”; до власних назв – усі іменники, які означають “певний елемент свого роду” [73]. Г. Косс, в свою чергу, розрізняє власні назви як підклас конкретних, іншими словами, власні назви означають “щось конкретне загалом” [74].

Отже, сучасні науковці виділяють специфіку власної назви у її значенні. Обираючи матеріали для учнів дев'ятих класів, ми маємо звертати увагу на наявність в текстах, завданнях, відеоматеріалах такого компоненту, як ономастична лексика, адже саме ономастична лексика

допомагає учням мати правильне сприйняття, оцінку та інтерпретацію інформації.

Висновки до розділу 1

Проаналізувавши наукові джерела, ми конкретизували поняття «лінгвокраїнознавча компетентність», «ономастична лексика», «лінгвокраїнознавство» та «лінгвокраїнознавча компетентність» у науковій літературі.

Виходячи з наукових джерел, ми з'ясували зміст та структуру лінгвокраїнознавчої компетентності і стисло відобразили зміст кожної складової.

Нами були виявлені також шляхи та засоби формування лінгвокраїнознавчої компетентності. Визначили, які саме дидактичні та методичні умови мають бути виконані для формування лінгвокраїнознавчої компетентності. З'ясували, що таке метод і визначили, що найефективнішими є комунікативні методи. Виявили прийоми та засоби, від яких залежить результативність та ефективність навчального процесу.

Ми також визначили що, ономастика є одним з засобів формування лінгвокраїнознавчої компетентності у закладах загальної середньої освіти тому що, ономастична лексика може містити національні особливості, інформацію про суспільні погляди та культурні норми, пам'ять про історію та традиції народу. Обираючи матеріали для учнів, ми маємо звертати увагу на наявність в текстах, завданнях, відео такого компоненту, як ономастична лексика, адже саме ономастична лексика допомагає учням мати правильне сприйняття, оцінку та інтерпретацію інформації.

РОЗДІЛ II

ВИКОРИСТАННЯ ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ У ФОРМУВАННІ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ДЕВ'ЯТИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

2.1.Ономастична лексика у підручниках українського видавництва

Підручник був і залишається до сьогодні важливим компонентом навчального процесу в школі. Він є традиційним і основним засобом навчання і займає центральне місце в навчально-методичному комплексі. Посібники відіграють ключову роль у навчанні дев'ятих класів, забезпечуючи фундаментальну основу для здобуття знань і розвитку навичок, необхідних для успішного майбутнього.

Ось кілька причин, чому підручники є такими важливими:

1. Систематизація знань. Підручники структурують навчальний процес, забезпечуючи послідовне подання тем, що сприяє кращому розумінню і запам'ятовуванню.

2. Надійність і перевіренисть інформації. Матеріали, які включено до навчальної програми, проходять ретельну перевірку, що забезпечує їх високу якість. Це особливо важливо в умовах надлишку інформації в Інтернеті, де не завжди можна довіряти джерелам.

3. Комплексний підхід до навчання. Сучасні підручники містять не лише текстові матеріали, але й ілюстрації, графіки, таблиці, завдання для самоперевірки, тести та додаткові матеріали для поглибленого вивчення теми.

4. Відповідність державним стандартам освіти. Підручники створюються з урахуванням державних освітніх стандартів, що забезпечує відповідність навчальних програм і вимог до знань та вмінь учнів. Це важливо для підготовки до державних іспитів та тестувань. У статті 1

Загальних положень Закону України про Освіту, дається визначення терміну «підручник» як виду навчальної літератури, що містить систематизований виклад навчального матеріалу та завдання для досягнення певних результатів навчання відповідно до модельної та навчальної програми (для повної загальної середньої освіти), складовою якого є інтерактивний електронний додаток, вимоги до якого встановлює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки [25].

5. Мотивація до навчання. Добре структуровані і цікаві підручники можуть бути сильним мотивуючим фактором для учнів.

Підсумовуючи, підручники є невід'ємною частиною освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, забезпечуючи надійне джерело знань, підтримку вчителів і учнів, а також сприяючи всебічному розвитку навичок і компетентностей, необхідних для успішного навчання.

Усім відомо, що ми працюємо над можливістю приєднання до Європи і не бажаємо поступатися європейським видавництвам. Ми, звичайно, не змогли охопити всі посібники українських видавництв, але ми обрали один для аналізу. Посібники з німецької мови від авторки Л. Горбач добре відомі багатьом практикуючим учителям і багато шкіл у нашому місті користуються саме цим матеріалом.

Посібник «Німецька мова. Deutsch» для дев'ятих класів, складається з восьми тематичних розділів, які поділені на 4-8 уроків. Авторка підручника зазначає, що він містить саме автентичні тексти, що надає йому особливої цінності та уваги. Автентичні тексти, як відомо, є дуже якісним мотивуючим засобом та матеріалом у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності учнів. Нашим завданням є оцінити наявність, частотність, особливості ономастичної лексики, її вживання та опрацювання у цьому підручнику. Задля цього ми спираємося на таку класифікацію:

- ✓ Географічні назви (гори, річки, вулиці, площі, міста);
- ✓ Назви національної їжі, напоїв;
- ✓ Назви тварин, квітів, дерев;

- ✓ Назви театрів, музеїв, замків;
- ✓ Назви соборів, церков, храмів;
- ✓ Назви парків;
- ✓ Назви шкільної тематики;
- ✓ Назви молодіжних угруповань;
- ✓ Назви національного одягу;
- ✓ Назви театрів, музеїв, замків;
- ✓ Німецькі прізвища, імена, прізвиська;
- ✓ Назви національних свят та фестивалів.

Для зручності та наочності ми подаємо приклади виявленої ономастичної лексики у таблиці:

Таблиця 2.1.

Географічні назви	<i>Міста : Rothenburg, Nürnberg, München, Darmstadt, Hannover, Düsseldorf, Würzburg, München, Wien, Weimar, Quedlinburg, Bayern, Köln, Berlin, Kiel, Freiberg</i>
	<i>Річки : Elbe, Alster, Isar, Rhein</i>
	<i>Вулиці : Große Freiheit, Jungfernstieg, Reeperbahn, Maximilianstraße</i>
	<i>Площі : Gasteig, Marienplatz, Roncalliplatz</i>
	<i>Гори : Alpen</i>
	<i>Мости : Landungsbrücken, die Hohenzollernbrücke</i>
Назви національної їжі, напоїв	<i>„Weißwürste mit Brezen“, „Schweinhaxn mit Kohl“</i>
	<i>Hanoï: Bier</i>
Назви тварин, квітів, дерев	-
	-
	-
Назви театрів, музеїв, замків	<i>Elbphilharmonie</i>
	<i>Музеї: Puppenmuseum, Zollmuseum, das Gewürzmuseum,</i>

	<i>das Speicherstadtmuseum, das Kunst- und Kulturmuseum, BMW Welt und Museum München, Lenbachhaus, Sendlinger Tor</i>
	<i>Замки: Das Hambacher Schloss, Nymphenburg</i>
Назви соборів, храмів, церков	<i>Собору: Kölner Dom,</i> <i>Церкви: St. Michaelis, Frauenkirche, Frankfurter Paulskirche</i>
Назви парків	<i>Englischenr Garten, Rheinpark</i>
Назви шкільної тематики	<i>Naturwissenschaften, Physik, Projekt, Biologie, Chemie, Mathematik, Arbeitswelt, Geo- und Raumwissenschaften, Informatik, Gymnasium, Abitur, Notendurchschnitt, Abiturienten, Betriebspraktikum</i>
Назви молодіжних угруповань	<i>Clique, Heavy-Metal-Freaks, Hip-Hop-Fans, Punk, Grufti, Skateboarder, Hippie</i>
Назви національного одягу	-
Прізвища Імена	<i>Прізвища: Merkel, Bentz, Gottfried, Leibniz, Humboldt, Koch, Planck, Einstein, Sümmermann, Heesen, Reuter, Heinicke</i> <i>Імена: Angela, Hans, Johann, Wilhelm, Max, Ernst, Ludwig, Albert, Gernot, Simon, Felix, Christiane, Carl, Gottlieb, Franziska, Paul, Hanna, Markus, Johanna</i>
Назви національних свят та фестивалів	<i>Parkour-Festival, Festival „Meistertrunk“, Bierfest, Oktoberfest, Kölner Grüngürtel, Kölner Karneval</i>

Аналіз підручника дозволив дійти висновку, що не всі виділені нами віхи класифікації заповненні. Посібник написано якісно, з багатим вкрапленням лінгвокраїнознавчого матеріалу, що дає учням змогу розуміти національні особливості, інформацію щодо суспільно

закріплених поглядів та культурно обумовлених норм, пам'ять про історію та традиції народу. Матеріал дійсно дуже цікавий і слід зазначити, що все написано виключно німецькою мовою. В підручнику виділено основні важливі теми для життя, такі як:

- ✓ Моя сім'я та друзі;
- ✓ Природа та оточуюче середовище;
- ✓ Одяг та мода;
- ✓ Юність чудовий час;
- ✓ Професії;
- ✓ Німеччина (розділ про відомі міста країни);
- ✓ Засоби масової інформації та комунікація;
- ✓ Наука та дослідження;

Звичайно, цільовою групою підручника є учні. Посібник чітко структурований і складається з 8 тематичних блоків. Кожен блок, залежно від обсягу та взятої на опрацювання лексики, містить 4–7 уроків, а також автономні розділи „Übung macht den Meister“ і „Lesen macht Spaß“.

Розділ „Übung macht den Meister“ містить лексичні й граматичні вправи для відпрацювання й закріплення введеної на уроці лексики та граматики.

У розділі „Lesen macht Spaß“ пропонуються автентичні тексти для читання з комунікативно спрямованими завданнями, які є гарною платформою для спілкування в межах програмової тематики.

Кожний тематичний блок закінчується пропозицією проектної роботи з відповідної теми та елементів Портфоліо. Працюючи над проектами, учні навчаться самостійно здобувати знання, застосовувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань; збирати й аналізувати необхідну інформацію; працювати з літературою, експериментувати, робити висновки; працювати в групах.

У кінці підручника розміщено довідник з граматики німецької мови і німецько-український словник, який містить слова та вирази, що є в тематичних розділах.

Грамматика в довіднику подається в таблицях й ілюструється прикладами, що стане в пригоді під час самостійного опанування граматичних явищ.

Вважаємо, що матеріал цього навчального посібника допоможе учням ще більше збагатити свої знання з мови, розширити кругозір, дізнатися багато нового й цікавого, глибше пізнати особливості культури й традиції країни. Використовуючи автентичні тексти, учні зможуть не лише покращити свої мовні навички, а й розвинути критичне мислення та вміння аналізувати інформацію. Крім того, регулярне вивчення таких матеріалів сприятиме формуванню міжкультурної комунікації, що є важливою складовою сучасної освіти. Завдяки цьому посібнику учні отримають можливість ознайомитися з реальними мовними ситуаціями та підготуватися до спілкування з носіями мови, що є надзвичайно корисним у глобалізованому світі.

2.2. Ономастична лексика в автентичному підручнику

Згідно Державного стандарту сформульовані державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів з іноземної мови. Серед них є наступне: формувати «уміння розуміти зміст нескладних автентичних текстів різних жанрів і стилів, що співвідносяться з особистісною, суспільною, освітньою сферами спілкування; користуватися словником та іншою довідковою літературою» [21].

Автентичні матеріали – це ті, що написані саме носіями мови, а не вітчизняними авторами. Навчальний заклад, який використовує автентичну літературу, на нашу думку, на вірному шляху до успіху. Автентичні посібники зовсім не схожі на вітчизняні, вони мають інше

наповнення. Для аналізу ми взяли підручник видавництва Klett «Aspekte Junior B1 plus». Підручник складається з 10 тематичних розділів, що поділені на 4 уроки. Для зацікавлення учнів на початку теми відведено цілий розворот, що полегшує роботу вчителя і підштовхує до створення мотивації учнів. Всі слова пояснено у спеціальних рамках німецькою, що збагачує словниковий запас учнів. Кожен тематичний розділ має автентичні тексти не тільки про відомих діячів культури, історії і таке інше, а й з життя звичайних людей-підлітків, що робить вивчення мови ще цікавішим. Не можливо оминати і той факт, що лінгвокраїнознавча компетентність краще формується при застосуванні автентичних текстів. Нашим завданням є оцінити наявність ономастичної лексики у даному підручнику (Таблиця 2.2), і для цього ми візьмемо таку ж класифікацію:

- ✓ географічні назви (гори, річки, вулиці, площі, міста);
- ✓ назви національної їжі, напоїв;
- ✓ назви тварин, квітів, дерев;
- ✓ назви театрів, музеїв, замків;
- ✓ назви шкільної тематики;
- ✓ назви національного одягу;
- ✓ німецькі прізвища, імена, прізвиська.

Таблиця 2.2.

географічні назви	<i>Міста: Berlin, Hamburg, Freiburg, Erfurt, Schweiz, Nürnberg, Wien, Zürich, Bremen, Hannover, Bern</i>
	<i>Річки: die Elbe, die Alster</i>
	<i>Вулиці:</i>
	<i>Площі: Domplatz</i>
	<i>Гори: Petersberg, Alpen</i>
	<i>Мости: Krämerbrücke, Landungsbrücken,</i>

назви національної їжі, напої	<i>İjca: Brezel, Wurst, Knüppelkuchen, Lindt&Springli, der Spinat</i>
	<i>Hanoï: Bier</i>
Назви тварин	<i>Das Wildschwein, der Waschbär, der Fuchs, Hase, Spatz</i>
	<i>Das Schmuddelwetter</i>
Назви дерев	-
Назви театрів	<i>LAB Junges Theater, Das Junge Schauspielhaus,</i>
Назви замків	<i>Das Königsschloss Neuschwanstein in Honenschwangau</i>
Назви ігор	<i>Citysurfen, Frisbee, Tretboot, Ruderboot</i>
Назви соборів, храмів, церков	<i>St. Michaelis, Augustinerkloster</i>
Назви парків	<i>Freizeit- und Themenpark, Das Hobbit-Dorf im Atzmännig, Englische Garten, Biergarten</i>
Назви шкільної тематики	<i>Projekt, Schulprojekt, Mitschüler, Stundenplan, Hausaufgaben, Lehrer, Noten, Taschengeld, Praktikum, Praktikumsplatz, Schulbank, Eliterschule, Bildung, Hauptschule, Realschule, Prüfung, Regelschule, Unterricht, Schuluniform, Referat, Ökonomie</i>
Назви молодіжних угруповань	-

Назви національного одягу	-
Прізвища	<i>Helming, Albrecht, Werner, Krüger, Campbell, Tull, Stenzel, Müller, Fritzk, Heidemann, Meier Werner, Herrndorf, Baseler, Krug, Weber, Mosner, Schmidt, Schröder, Neumann, Kerber, Herfurth, Ullmann,</i>
Імена	<i>Alex, Marcel, Britta, Agathe, Claudia, Karl, Bella, Theo, Wolfgang, Claus, Fabian, Maria, Leonie, Florian, Dennis, Janina, Feli, Emil, Greta, Plilipp, Nina, Cornelia, Rosa, Jaqueline, Mark, Luca, Daniel, Rico, Miriam, Dominik</i>
Назви національних свят та фестивалів	<i>«DOM», Weihnachten</i>

Беззаперечно, цільовою групою підручника є підлітки або ж молодь. Посібник має цікаву та незвичну структуру. Кожен тематичний розділ складається з чотирьох уроків, а саме:

- ✓ Читання;
- ✓ Говоріння;
- ✓ Слухання;
- ✓ урок з задіянням усіх видів діяльності;

Після основних уроків авторами підручника відведено:

- ✓ сторінку з біографією якоїсь видатної особи;
- ✓ місце для граматики;
- ✓ в завершенні кожного розділу відведено місце для короткого

відеоролика і обговорення, для закріплення пройденого матеріалу.

Цікавим, на нашу думку, є те, що в кожному тематичному розділі черга уроків «читання», «говоріння», «слухання» не є сталою, що робить

вивчення мови цікавим, а учнів вмотивованими. Тематичні розділи розраховані на думаючу аудиторію, яка здатна довести свою точку зору. В підручнику виділено основні важливі теми для життя, такі як:

- ✓ Люди сьогодення, їх мрії, бажання та повсякденне життя;
- ✓ Види житла та житло майбутнього;
- ✓ Обставини, від яких залежить наш настрій;
- ✓ Вільний час та спорт;
- ✓ Місця для навчання та тайм-менеджмент;
- ✓ Заклади освіти та види навчальних занять;
- ✓ Типові ситуації в торгівельних центрах та магазинах.

Наповнення підручника дуже різноманітне та колоритне. Учні мають змогу прочитати не тільки про видатних письменників, царів, а й про відомих сучасних музикантів, мандрівників та інших видатних людей.

В посібнику є автономні розділи «Porträt», «Grammatik» і «Film». Розділ «Porträt» містить автентичні тексти про відомих людей сьогодення та минулих століть, матеріали сприяють розширенню кругозору учнів та збагаченню словникового запасу.

У розділі «Grammatik» пропонуються таблиці з граматичним матеріалом пройденого розділу та прикладами до нього.

Кожний тематичний блок закінчується розділом «Film» в якому учні роблять різні комунікативні, творчі завдання після перегляду тематичного фільму або відеоролику.

Працюючи над матеріалами даного підручника, учні навчаться самостійно здобувати знання, та висловлювати власну думку; збирати й аналізувати необхідну інформацію; працювати з літературою, експериментувати, робити висновки та працювати в групах.

У кінці посібника розміщено довідник який містить слова та вирази, що є в тематичних розділах та розміщено довідник з граматики. Граматика в довіднику подається в таблицях й ілюструється прикладами, що стане в пригоді під час самостійного опановування граматичних явищ.

Ми вважаємо, що матеріал, представлений у цьому навчальному посібнику, допоможе учням не лише розширити свої знання з мови, але й поглибити їхнє розуміння життя однолітків у Німеччині. Це надасть їм можливість дізнатися багато цікавого та нового про культурні особливості та традиції цієї країни, розширить їхній кругозір та допоможе глибше зануритися в німецьку мову та культуру.

2.3. Переваги та вади підручників

Підручники українського видавництва з навчання німецької мови, які використовують ономастичну лексику, мають ряд **переваг** для учнів дев'ятих класів:

- **Збагачення лексичного запасу:** Вивчення ономастичної лексики (власних імен) німецькою мовою допомагає учням розширити свій словниковий запас, включаючи імена людей, географічні назви, власні імена, що зустрічаються в реальному житті.
- **Поглиблення культурної компетентності:** Учні дізнаються про важливі історичні постаті, літературних героїв, відомі міста та місцевості, що сприяє розумінню культури та історії цих країн.
- **Розвиток міжкультурної комунікації:** Вивчення ономастичної лексики сприяє розвитку навичок міжкультурної комунікації, оскільки учні вчаться правильно використовувати імена та назви у відповідних культурних контекстах, що є важливим для ефективного спілкування з носіями мови.
- **Покращення навичок читання та розуміння тексту:** Знання ономастичної лексики допомагає учням краще розуміти тексти, що містять власні імена. Вони можуть легше ідентифікувати місця дії, персонажів та події, що сприяє кращому сприйняттю та інтерпретації прочитаного матеріалу.

- Підвищення рівня володіння мовою: Використання ономастичної лексики допомагає учням практикувати правильну вимову, правопис та вживання власних імен, що сприяє підвищенню їхньої загальної мовної компетентності.
- Інтеграція з іншими предметами: Вивчення ономастичної лексики може бути інтегроване з уроками історії, географії, літератури, що створює можливості для міждисциплінарного підходу до навчання і робить його більш цілісним.

Таким чином, підручники з використанням ономастичної лексики є цінним інструментом для вивчення німецької мови, сприяючи не тільки розвитку мовних навичок, але й розширенню культурного та інтелектуального кругозору учнів дев'ятих класів.

Але не слід забувати про недоліки. Підручники українського видавництва з навчання німецької мови, що використовують ономастичну лексику, можуть мати кілька **недоліків** для учнів дев'ятих класів:

- Можлива невідповідність або застарілість культурного контексту: Ономастична лексика, представлена у підручниках українського видавництва, може іноді бути адаптованою під український культурний контекст, що може призводити до певних розбіжностей з реальними німецькомовними реаліями.
- Недостатня автентичність матеріалів: Відсутність автентичних матеріалів, таких як реальні статті, уривки з книг або інтерв'ю, може обмежувати учнів у зануренні в реальне мовне середовище.
- Застарілі статті лише про відомих діячів минулого: Підручники можуть не встигати за сучасними змінами у мові та культурі. Ономастична лексика швидко змінюється під впливом нових подій, відомих постатей та культурних явищ, і підручники можуть не враховувати ці зміни.
- Обмеженість регіональних варіацій: Використання ономастичної лексики може бути зосереджено на певному регіоні або країні

(наприклад, Німеччині), ігноруючи різноманітність імен та назв в інших німецькомовних країнах (Австрія, Швейцарія). Це може обмежувати розуміння учнями різних культурних особливостей.

- Надмірна увага до теорії: Підручники можуть надавати надто багато уваги теоретичним аспектам, що може бути нецікавим для учнів та знижувати їхню мотивацію.
- Невідповідність рівню учнів: Ономастична лексика може бути надто складною для учнів дев'ятих класів, якщо вона включає занадто багато специфічних термінів або культурних посилань, які важко зрозуміти без додаткового контексту або знань.

Враховуючи ці потенційні недоліки, важливо ретельно підбирати підручники і доповнювати їх іншими ресурсами, щоб забезпечити ефективне і цікаве вивчення німецької мови.

Автентичні підручники з навчання німецької мови мають численні **переваги** для учнів дев'ятих класів:

- Реалістичний контент: Автентичні підручники містять справжні імена людей, географічні назви, назви установ та культурних об'єктів, що створює реалістичний контекст для вивчення мови. Це допомагає учням краще орієнтуватися в реальному німецькомовному середовищі.
- Збагачення культурного досвіду: Учні дізнаються про відомі постаті, історичні події, літературних персонажі та підлітків німців, що сприяє глибшому розумінню культури та історії німецькомовних країн.
- Підвищення мотивації: Автентичні матеріали можуть бути більш захопливими та цікавими для учнів, оскільки вони відображають реальне життя та актуальні події.
- Розвиток навичок розуміння тексту: Використання ономастичної лексики допомагає учням краще розуміти тексти, що містять власні

імена та назви. Вони вчаться ідентифікувати та інтерпретувати ці елементи, що покращує загальне розуміння прочитаного.

- Розширення словникового запасу: Ономастична лексика включає в себе не лише імена людей, але й назви міст, річок, гір, установ, тощо, а й сучасні молодіжні висловлювання, сорочення і таке інше.
- Підготовка до реального спілкування: Учні вчаться правильно використовувати власні імена та назви у розмовах, листуванні, подорожах, що є важливим для інтеграції в німецькомовне середовище.
- Інтеграція з іншими предметами: Автентичні підручники часто включають матеріали, що можуть бути використані у зв'язку з іншими предметами, такими як історія, географія, література. Це сприяє міждисциплінарному підходу до навчання і робить його більш цілісним та інтегрованим.

Таким чином, автентичні підручники з використанням ономастичної лексики є ефективним інструментом для вивчення німецької мови, допомагаючи учням не лише покращити свої мовні навички, але й розширити свої знання про культуру, історію та сучасне життя німецькомовних країн. Безперечно автентичні підручники мають численні переваги, але вони також можуть мати певні **недоліки** для учнів дев'ятих класів:

- Високий рівень складності: Ономастична лексика може включати складні культурні та історичні контексти, що важко зрозуміти без додаткових пояснень.
- Відсутність навчальної спрямованості: Автентичні підручники можуть бути зосереджені на реальних матеріалах, але можуть не включати структуровані вправи та завдання для навчання. Це може ускладнити процес навчання, оскільки учні можуть не отримати необхідних вправ для практики і закріплення матеріалу.

- Можлива непослідовність у представленні матеріалу: Ономастична лексика в підручниках може бути подана не систематично, що може ускладнювати засвоєння матеріалу.
- Ризик перенасичення інформацією: Ономастична лексика може включати велику кількість імен та назв, що може перевантажити учнів інформацією. Це може знизити ефективність навчання та викликати втому або зниження мотивації.

Зважаючи на ці потенційні недоліки, важливо використовувати автентичні підручники з обережністю, доповнюючи їх адаптованими матеріалами та методичною підтримкою. Вчителі мають бути готові надавати додаткові пояснення та допомогу, щоб забезпечити успішне засвоєння матеріалу учнями.

Поглянувши на попередньо представлені переваги та вади підручників ми маємо зрозуміти, що ідеального посібника не існує, але ми, як вчителі, можемо покращувати та вплітати свої вправи та завдання в навчальний процес.

2.4. Комплекс вправ і завдань з використанням ономастичної лексики зادля формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів на уроках німецької мови

Формування лінгвокраїнознавчої компетентності через використання ономастичної лексики на уроках німецької мови може бути реалізовано за допомогою різних вправ і завдань. Ми запропонуємо комплекс вправ, які ми вважаємо вдалим доповненням до посібників, які були проаналізовані вище. Наш комплекс вправ має завдання, які допоможуть краще розвинути фонетичну, лексичну складову лінгвокраїнознавчої компетентності учнів, а також сприятимуть кращому розумінню онімів на слух, розвинути навички читання та письма ономастичної лексики.

Вправи і завдання для формування фонетичних навичок. Саме фонетична складова є ключовим аспектом при вивченні іноземної мови, зокрема німецької. Це вміння правильно вимовляти звуки, слова, інтонації та ритм, що є важливим для успішного спілкування. Вправи та завдання для формування фонетичних навичок мають багато переваг, серед яких:

1. Поліпшення вимови. Фонетичні вправи допомагають розвивати правильну вимову німецьких звуків, що часто відрізняються від звуків рідної мови. Наприклад, характерні для німецької мови звуки, такі як "ü", "ö", або "ch", можуть бути важкими для учнів, але регулярні вправи сприяють їх засвоєнню.
2. Розвиток слухового сприйняття. Виконання фонетичних вправ розвиває вміння розпізнавати різні звуки та інтонації на слух. Це важливо не лише для вимови, але й для розуміння мовлення носіїв мови.
3. Покращення ритму та інтонації. Робота з ритмом та інтонацією допомагає учням навчитися правильної інтонаційної структури речень. Це важливо для передачі значень та емоційного забарвлення в мові.
4. Покращення спілкування. Правильна вимова і інтонація роблять спілкування більш ефективним, зменшують кількість непорозумінь та допомагають краще зрозуміти співрозмовника. Це особливо важливо в культурному контексті, де неправильно сказане слово може змінити зміст висловлювання.
5. Покращення лексичних та граматичних навичок. Фонетична робота також сприяє засвоєнню лексики та граматики, оскільки слухання, перегляд відео-матеріалів, правильна вимова допомагає краще запам'ятовувати слова та граматичні конструкції.

На зразок ми можемо запропонувати декілька рецептивно-репродукційних вправ (Додаток А).

Вправи і завдання для формування лексичних навичок. Вправи та завдання для формування лексичних навичок мають важливе значення у процесі навчання німецької мови. Вони допомагають учням не лише запам'ятати нові слова, але й навчитися їх ефективно використовувати у спілкуванні. Ось основні переваги таких вправ:

1. Розширення словникового запасу. Вправи, спрямовані на вивчення нової лексики, дозволяють учням поповнити свій словниковий запас, що є основою для успішного володіння мовою. Чим більший словниковий запас, тим легше сприймати тексти, розуміти аудіо та вести розмову.
2. Засвоєння контекстуального використання. Лексичні вправи дають можливість учням навчитися використовувати слова в різних контекстах. Це важливо для того, щоб уникнути механічного заучування, коли слова не застосовуються в реальних мовних ситуаціях. Приклад: Використання одного слова у різних ситуаціях: „laufen“ (бігти) може означати як фізичну активність, так і рух транспорту („Der Zug läuft ein“ — Поїзд прибуває).
3. Розвиток навичок точного вираження думок. Чим краще учні знають лексику, тим точніше вони можуть висловлювати свої думки. Лексичні вправи допомагають вибирати правильні слова для передачі нюансів змісту, що робить мовлення багатшим і зрозумілішим. Приклад: Вибір синонімів: замість простого „gut“ можна використовувати „ausgezeichnet“, „prima“, „toll“ для більш точного вираження своїх думок і емоцій.
4. Автоматизація вживання лексики. Регулярне виконання вправ дозволяє швидко і без тривалих роздумів використовувати лексику у мовленні. Це полегшує спілкування і робить його природнішим. Приклад: Вправи на повторення та переклад допомагають автоматизувати вживання найбільш поширених фраз і слів.
5. Інтерактивність та мотивація. Сучасні вправи можуть включати ігрові елементи, інтерактивні платформи та креативні завдання, що підвищує

мотивацію до навчання та зацікавленість у вивченні нових слів. Приклад: Онлайн ігри типу „Memory“ з лексикою, кросворди, або додатки для мобільного навчання.

6. Підготовка до реального спілкування

Завдання, в яких учні використовують нові слова в діалогах або рольових іграх, моделюють реальні життєві ситуації. Це дає можливість практикувати мову у безпечному середовищі, що готує їх до справжнього спілкування.

Отже, зважаючи на вище перераховані переваги ми пропонуємо наступні лексичні вправи і завдання у Додатку Б.

Вправи і завдання для формування навичок у техніці письма і читання. Вправи та завдання для формування навичок у техніці письма і читання при навчанні німецької мови мають ключову роль у розвитку мовних навичок. Вони допомагають учням не лише освоювати мову, але й роблять їх більш впевненими користувачами в письмовій та усній комунікації. Ось основні переваги таких вправ:

1. Поліпшення орфографії та правопису вправи з письма, такі як диктанти, написання творів, або складання речень, допомагають учням краще запам'ятати правильний правопис німецьких слів. Часте використання письмових завдань сприяє автоматизації правильного написання слів і знижує кількість помилок.
2. Збагачення словникового запасу. Читання текстів різного рівня складності сприяє розширенню лексичного запасу учнів. Учні знайомляться з новими словами у контексті, що допомагає їм зрозуміти значення і застосування цих слів у реальних мовних ситуаціях.
3. Розвиток мовленнєвої грамотності. Письмові вправи вчать учнів будувати граматично правильні речення та логічно структурувати тексти.

Це особливо важливо для письмових комунікативних навичок, таких як написання есе, листів або повідомлень.

4. Поліпшення розуміння прочитаного. Вправи на читання текстів і подальші завдання на перевірку розуміння сприяють розвитку навичок глибокого сприйняття інформації. Учні вчаться читати не лише поверхнево, але й розуміти зміст тексту, виділяти ключову інформацію та робити висновки.

5. Формування навичок аналізу та інтерпретації текстів. Читання складніших текстів, як-от художні твори або статті, сприяє розвитку критичного мислення. Учні вчаться аналізувати та інтерпретувати прочитане, висловлювати власну думку та робити узагальнення.

6. Розвиток творчого мислення. Написання творів або есе на вільну тему стимулює креативне мислення учнів і дозволяє їм вільно висловлювати свої думки. Це сприяє не лише покращенню мовних навичок, але й розвитку загальної когнітивної діяльності.

7. Структурування думок. Письмові вправи сприяють розвитку логічного та структурованого викладу думок. Учні вчаться чітко та послідовно висловлювати свої ідеї, що важливо як для письмової, так і для усної комунікації.

8. Розвиток міжкультурної компетентності. Читання німецьких текстів, таких як статті або художні твори, допомагає учням знайомитися з культурою німецькомовних країн, що сприяє формуванню міжкультурної компетентності.

Отже, вправи на формування навичок у техніці письма і читання при вивченні німецької мови є важливою частиною навчального процесу, оскільки вони допомагають розвивати мовні навички всебічно, підготуватися до реальних ситуацій спілкування та поліпшити загальну мовну компетентність. Ми пропонуємо декілька вправ для формування

компетентності у Додатку В. Ці вправи допомагають учням розвивати ключові компетентності у техніці письма та читання, забезпечуючи поступове вдосконалення їхніх навичок у письмовій та усній комунікації. Вчитель, обов'язково, має зважати на автентичність текстів.

Система вправ і завдання для формування навичок в аудіюванні. Цінність вправ і завдань для формування навичок в аудіюванні при навчанні іноземної мови є значною, оскільки вони розвивають здатність учнів ефективно розуміти мовлення на слух у різних контекстах. Ось ключові аспекти цінності таких вправ:

1. Покращення комунікативних навичок. Аудіювання є основою для ефективного спілкування. Добре розвинена здатність розуміти мову на слух дозволяє брати активну участь у розмовах, швидко реагувати на сказане і краще взаємодіяти з іншими.
2. Розвиток мовного чуття та лексичної компетентності. Регулярне аудіювання сприяє кращому засвоєнню нової лексики та граматичних конструкцій, які використовуються в природному мовленні. Це також дозволяє учням відчувати ритм і мелодійність мови, краще розуміти інтонаційні особливості.
3. Збільшення впевненості в реальному мовленнєвому середовищі. Вправи з аудіювання допомагають учням підготуватися до реальних ситуацій, таких як спілкування з носіями мови або перегляд фільмів чи прослуховування новин. Учні вчаться розуміти мову без постійної допомоги з боку вчителя чи перекладу.
4. Покращення здатності концентруватися на деталях. Під час аудіювання учні вчаться уважно стежити за кожною деталлю розмови, щоб зрозуміти основну інформацію. Це розвиває їхню уважність і здатність фокусуватися на головному.

5. Навчання розумінню контексту та підтексту. Аудіювання розвиває здатність розуміти не лише буквальне значення слів, але й підтекст, емоційне забарвлення та культурні особливості мовлення. Це допомагає краще інтерпретувати сказане в різних ситуаціях.
6. Поліпшення швидкості мовної обробки. Вправи з аудіювання дозволяють учням розвинути здатність швидко обробляти інформацію на слух, що важливо для сприйняття живої мови, яка часто містить незнайомі слова або складні граматичні конструкції.
7. Формування навичок слухового аналізу та синтезу. Аудіювання навчає учнів аналізувати почуте, виділяти головну інформацію і синтезувати її для подальшого використання. Це допомагає краще структурувати отримані знання і застосовувати їх у власному мовленні.
8. Адаптація до різних мовленнєвих ситуацій. Аудіювання допомагає учням підготуватися до сприйняття мови в різних ситуаціях – від повсякденного спілкування до академічних чи професійних контекстів.
9. Підвищення мовної автономії. Завдяки аудіюванню учні стають більш самостійними у вивченні мови, оскільки вони можуть тренувати цю навичку самостійно через прослуховування подкастів, аудіокниг або перегляд відео.
10. Розвиток міжкультурної компетентності. Автентичні матеріали допомагають учням краще розуміти культурні контексти, в яких використовується мова. Це розвиває їхню міжкультурну обізнаність та сприяє толерантності до різних культур.

Загалом, вправи та завдання з аудіювання мають величезну цінність у розвитку мовної компетентності. Вони допомагають не лише засвоїти мову на слух, але й покращити загальні комунікативні навички, підвищити впевненість у реальному спілкуванні, розвивати здатність до швидкого оброблення інформації та адаптації до різних мовленнєвих ситуацій. Ці

вправи формують міцну основу для подальшого успішного вивчення мови та ефективного спілкування на ній. Нижче наведено приклади вправ спрямованих на розвиток навичок аудіювання (Додаток Г). Кожна з цих вправ сприяє розвитку різних аспектів компетентності в аудіюванні, що є ключовим для ефективного спілкування і розуміння мовного матеріалу.

Підсистема вправ і завдань для формування навичок діалогічного мовлення. Вправи і завдання для формування навичок в діалогічному мовленні є важливим елементом у навчанні мови, оскільки діалогічне мовлення відіграє ключову роль у реальному спілкуванні. Використання спеціальних вправ і завдань для розвитку цієї навички має ряд переваг, що сприяють більш ефективному формуванню мовленнєвої компетентності.

Основні **переваги** вправ скерованих на формування компетентності у діалогічному мовленні:

1. Розвиток комунікативної компетентності. Під час вправ спрямованих на розвиток діалогічного мовлення учні вчаться:

- Вести діалог у відповідних контекстах (у магазині, на вулиці, в навчальній аудиторії);
- Висловлювати думки, побажання, запитання та відповіді в комунікації;
- Використовувати різні стратегії спілкування: аргументацію, переконання, згоду чи незгоду або ж уточнення інформації.

2. Покращення навичок активного слухання. Діалогічне мовлення вимагає не лише говорити, але й слухати партнера. Через діалогічні вправи учні вчаться:

- Розуміти співрозмовника, навіть якщо його мовлення містить незнайомі слова;

- Вчасно реагувати на почуту інформацію;
- Уточнювати і переформулювати питання, якщо це необхідно.

3. Збільшення словникового запасу. В процесі діалогу учні застосовують нову лексику в реальних умовах, що сприяє кращому засвоєнню та активізації мовного матеріалу. Під час різних ситуацій спілкування учні мають можливість:

- Використовувати слова в контексті, що допомагає краще запам'ятати їх значення та застосування;
- Збільшувати запас корисних виразів та фраз для щоденного спілкування.

4. Формування соціокультурної компетентності. Діалоги часто відбуваються в певних соціальних контекстах, тому вправи на діалогічне мовлення допомагають:

- Зрозуміти і навчитися використовувати мовленнєві форми, що відповідають певним культурним і соціальним нормам;
- Враховувати особливості спілкування в різних країнах і культурах;
- Адаптуватися до різних комунікативних ситуацій, які можуть відрізнятися від звичних у рідній мові.

5. Розвиток навичок спонтанного мовлення. Однією з головних переваг підсистеми вправ для діалогічного мовлення є можливість навчитися:

- Вільно висловлюватися без попередньої підготовки;
- Вести розмову на непередбачені теми, швидко підбираючи слова і формулюючи відповіді;
- Імпровізувати у спілкуванні, що робить мовлення природнішим і більш автентичним.

6. Вдосконалення граматичних навичок. Вправи на діалогічне мовлення допомагають учням:

- Застосовувати граматичні правила в реальних мовленнєвих ситуаціях;
- Коригувати помилки вживання граматичних структур через постійне практикування;
- Опановувати синтаксичні моделі, характерні для живого мовлення, включаючи складні й прості речення.

7. Підвищення мотивації до вивчення мови. Вправи на діалогічне мовлення, особливо рольові ігри, ситуаційні діалоги або дискусії, роблять навчальний процес цікавішим і мотивують учнів, оскільки:

- Вони відчують, що здатні використовувати мову на практиці;
- З'являється відчуття прогресу, коли учні можуть ефективно вести діалог;
- Створюється реальний зв'язок між тим, що вивчається, і тим, що потрібно для повсякденного спілкування.

Підсистема вправ і завдань для діалогічного мовлення є незамінним інструментом у формуванні мовленнєвої компетентності. Вона допомагає учням не тільки опанувати мовні навички, але й успішно застосовувати їх у реальних ситуаціях спілкування, розвиває вміння слухати, говорити, вести діалог, а також підвищує мотивацію до вивчення мови. Ми, в свою чергу, пропонуємо наступні кілька вправ у Додатку Д. Наведенні вправи допомагають учням розвивати різні аспекти діалогічного мовлення: формулювання питань, вміння слухати, відповіді, аргументація та обмін інформацією. Вони також роблять процес навчання інтерактивним і цікавим.

Підсистема вправ і завдання для формування навичок монологічного мовлення. Для формування навичок монологічного мовлення необхідні вправи, які допомагають учням розвивати здатність чітко, послідовно й логічно викладати свої думки. Така підсистема вправ повинна включати завдання на розвиток як усного, так і письмового монологічного мовлення. Ми вважаємо вправи у Додатку Е дуже доречними в досягненні мети, навчити учнів говорити. Вправи, які ми обрали, дозволяють учням розвивати різні аспекти монологічного мовлення: вміння будувати чіткі, послідовні й логічні висловлювання, використовувати відповідну лексику і граматичні конструкції, а також аргументувати свої думки та ідеї.

Група вправ і завдання для формування навичок читання. Вправи на читання дозволяють учням глибше зануритися у культурні, соціальні та мовні контексти Німеччини та інших німецькомовних країн. Ось кілька аспектів, які пояснюють цінність таких вправ:

1. Розширення словникового запасу. Читання є одним із найкращих способів вивчення нових слів і фраз. Тексти містять різноманітну лексику, що допомагає учням вивчити слова в контексті, а не просто запам'ятовувати окремі терміни.
2. Розвиток розуміння тексту. Компетентність у читанні включає вміння розуміти зміст тексту, розпізнавати основні ідеї та виділяти деталі. Учні навчаються розуміти тексти різного рівня складності, що готує їх до сприйняття автентичних матеріалів (газет, книг, наукових статей).
3. Покращення граматичних навичок. Під час читання учні зустрічаються з різними граматичними конструкціями, які вони можуть аналізувати та вивчати. Це дає можливість зрозуміти, як використовуються ті чи інші граматичні правила в реальних текстах.

4. Формування критичного мислення. Читання різноманітних текстів розвиває вміння аналізувати інформацію, робити висновки, знаходити підтвердження або спростування певних тез.
5. Ознайомлення з культурою та звичаями. Читання текстів про культуру, традиції, історію та сучасні події в німецькомовних країнах розширює кругозір учнів і робить процес вивчення мови цікавим і практичним.
7. Формування навичок інтерпретації текстів. Читання літературних або наукових текстів допомагає учням розвивати вміння інтерпретувати прихований зміст, розуміти метафори, ідіоми, культурні або соціальні підтексти.
8. Розвиток автономності у навчанні. Вправи на читання сприяють формуванню навички самостійного навчання, оскільки учень може самостійно опрацьовувати тексти, обираючи рівень складності відповідно до свого знання мови. Приклад вправи: Самостійне читання книги чи статті з наступним обговоренням на уроці.
9. Підвищення мотивації. Читання цікавих для учнів текстів може значно підвищити мотивацію до вивчення мови, оскільки вони вивчають щось, що має практичне або культурне значення.

Вправи для розвитку навичок читання є важливим елементом вивчення німецької мови. Вони сприяють не лише розвитку мовних навичок, але й формують в учнів здатність критично мислити, аналізувати інформацію та ознайомлюватися з культурою Німеччини. Читання також допомагає учням розширювати свій світогляд і мотивує їх до подальшого вдосконалення мовленнєвих компетентностей. Ці вправи націлені саме на вдосконалення читання (Додаток Е).

Система вправ і завдання для формування навичок письма.
Формування навичок письма при навчанні німецькій мові є одним із ключових аспектів розвитку мовних навичок, оскільки письмо дозволяє

учням систематизувати знання мови, вдосконалювати граматичну точність та розвивати здатність до висловлення думок на письмі. Ефективне формування цих навичок вимагає системного підходу, де важливу роль відіграє система вправ і завдань. Важливість системи вправ для формування навичок письма:

1. Поступовість і послідовність розвитку: Система вправ дозволяє поступово розвивати навички письма, починаючи з простих завдань (на рівні речення) і поступово переходячи до більш складних (твори, есе, офіційні листи). Це забезпечує учнів базовими навичками і дає їм змогу поступово вдосконалювати свої вміння.

2. Розвиток різних аспектів письма: орфографії, пунктуації, синтаксису, лексичного багатства, стилістичних елементів. Завдяки цьому учні розвивають не лише здатність писати правильно з точки зору граматики, але й вчаться використовувати мову точно, виразно і стилістично адекватно до контексту.

3. Формування навичок вираження думок: Письмо сприяє розвитку вміння чітко і логічно висловлювати власні думки на письмі. Учні вчаться структурувати текст, дотримуватись логічної послідовності, аргументувати свої думки, використовувати мовні засоби для вираження емоцій та настроїв.

4. Розвиток креативності: Завдання, які передбачають творчий підхід, такі як написання творів, розповідей або есе, допомагають розвивати креативність учнів і їх здатність створювати тексти різного жанру.

5. Вміння адаптувати письмову комунікацію до ситуації: Компетентність у письмі передбачає здатність використовувати різні стилі залежно від комунікативної ситуації (офіційна/неофіційна комунікація, написання електронних листів, запитів, заяв тощо). Система вправ націлена на те, щоб

учень зміг правильно добирати стилістичні засоби і структуру тексту відповідно до контексту.

Усвідомлюючи важливість письма, ми виокремили вправи у Додатку Ж. Систематичне використання таких вправ забезпечує учням можливість досягти високого рівня письмової компетентності у німецькій мові, що є необхідним для успішної комунікації в різних сферах життя.

Висновок до розділу 2

Отже, використання ономастичної лексики (імен власних, топонімів, етнонімів тощо) є ефективним інструментом для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів при вивченні німецької мови. Лінгвокраїнознавча компетентність передбачає не лише володіння мовними знаннями, але й розуміння культурних, історичних та географічних реалій, що пов'язані з німецькомовними країнами. Використання ономастичних одиниць допомагає учням краще розуміти культурний контекст, сприяє зануренню в мовне середовище і покращує загальне сприйняття країнознавчої інформації.

Розроблений комплекс вправ включає завдання різного рівня складності, що спрямовані на засвоєння і практичне використання ономастичної лексики. Одною з цілей вправ, які було розроблено є — розширити знання учнів про реалії німецькомовних країн та їх культурні особливості через роботу з власними назвами, такими як імена людей, географічні назви, назви культурних і історичних об'єктів та навчити їх не боятися проявляти себе в іншомовному суспільстві.

Запропоновані вправи охоплюють різні аспекти мовної діяльності: читання, письмо, аудіювання та говоріння. Виконання цих завдань сприяє

розвитку лексичних і граматичних навичок учнів, а також формуванню вміння інтегрувати мовні та культурні знання в комунікативну діяльність. Такий підхід допомагає учням не лише засвоювати нові мовні одиниці, але й краще орієнтуватися у культурних реаліях, що є важливим компонентом успішного оволодіння іноземною мовою.

ВИСНОВКИ

У процесі проведення дослідження було досягнуто основної мети – визначено роль ономастичної лексики та її ефективність у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності учнів дев'ятих класів.

Аналіз наукової літератури дозволив усвідомити значущість ономастичної лексики як важливого елемента вивчення іноземної мови та формування культурних знань учнів. Ономастика не тільки розширює словниковий запас, а й сприяє розумінню культурного та соціального контексту.

У ході дослідження було уточнено та конкретизовано основні поняття: «ономастична лексика», «лінгвокраїнознавство» та «лінгвокраїнознавча компетентність». Виявлено, що лінгвокраїнознавча компетентність охоплює знання про культуру, історію, традиції та особливості країни, мова якої вивчається, і, відповідно, ономастична лексика є важливим засобом її формування.

Типологія онімів у німецькій мові була охарактеризована на основі їхніх функцій у культурному контексті. Це включає власні імена, географічні назви, топоніми, антропоніми, які відображають історичні, культурні та соціальні особливості німецькомовних країн. У результаті було встановлено, що оніми мають значний потенціал для розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності учнів.

На основі результатів дослідження було розроблено комплекс вправ і завдань з використанням ономастичної лексики для уроків німецької мови. Запропоновані вправи охоплюють різні аспекти мовної діяльності: читання, письмо, аудіювання та говоріння. Виконання цих завдань сприяє розвитку лексичних і граматичних навичок учнів, а також формуванню

вміння інтегрувати мовні та культурні знання в комунікативну діяльність. Такий підхід допомагає учням не лише засвоювати нові мовні одиниці, але й краще орієнтуватися у культурних реаліях іншомовного суспільства, що є важливим компонентом успішного оволодіння мовою.

Отже, ономастична лексика є не лише інструментом розширення словникового запасу, але й важливим засобом пізнання культури країни, мова якої вивчається. Ефективне використання онімів у навчальному процесі сприяє кращому засвоєнню німецької мови, формує культурну обізнаність та міжкультурне розуміння в учнів дев'ятих класів закладів загальної середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі. Київ: Радянська школа, 1981. 206 с.
2. Андріївська В. М. Проектування дидактичних ситуацій у навчанні молодших школярів з використанням комп'ютера. Харків, 2009. 20 с.
3. Бабійчук В. Г. Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті Миколаївщини/ *Інформаційно-методичний бюлетень МОІППО*, 2007. №1. 93 с.
4. Білоус І. Л. Сучасні лінгвістичні погляди на Nomina Propria // *Science and Education a New Dimension: Philology*. 2013. Т. I (2), вип. 11.
5. Біляковська О. О. Дидактика вищої школи: навч. посіб. Львів, 2013. 258 с.
6. Береза Л. Роль лінгвокраїнознавчої компетентності в процесі міжкультурної комунікації під час навчання української мови як іноземної // *Рівень ефективності та необхідність впливу філологічних наук на розвиток мови та літератури: тези доп. міжнар. наук. конф.*, Львів, 2013. С.53–56.
7. Бех П. О. З позицій комунікативної орієнтації // *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2002. №1–2. С.34–40.
8. Бичкова Н. І. Типологія відеофонограм для навчання усного іншомовного спілкування // *Методика викладання іноземних мов*. Київ: Освіта, 1992. №21. С.68–71.
9. Бойко Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» Київ, 2008. 20 с.

10. Бондаренко Н. В. Педагогічні технології // *Гуманітарні технології: конспект лекцій* за ред. В. В. Різуна. Київ: Вид. дім «КМ Academia», 1994. С.30–58.
11. Борщовецька В. Д., Ігнатенко В. Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. Біла Церква: БНАУ, 2018. – 122 с.
12. Васьківська Г., Кизенко В. Теоретико-методичні засади диференціації навчання в сучасній школі. *Рідна школа*. 2011. №6 (978). С.15-20.
13. Веклич Ю. І. Лінгвокраїнознавчий аспект навчання іноземної мови у підготовці майбутніх вчителів // *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 39(3). С.56–62.
14. Вербич С. О. Енциклопедія Сучасної України. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. URL: <https://esu.com.ua/article-75454>.
15. Вітренко А. В. Основні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2013/29/26.pdf>.
16. Волкова Л. В. Педагогічна технологія застосування ділової гри у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів фінансово-економічного профілю: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2006. 25 с.
17. Ганніченко Т. А. Модель формування комунікативної компетенції майбутніх економістів на заняттях з мов за професійним спрямуванням. *Зб. наук. пр. Педагогічні науки*. Вип. 49. Херсон : Видавництво ХДУ, 2008. С.212–216.
18. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 8. С.224–233.
19. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник Київ : Либідь, 1997. 374 с.

20. Гончаренко С. У. Дидактичні аспекти освіти дорослих / *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2009. Вип. 1. С.67–73.
21. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2004. № 1-2. С. 5–60.
22. Дзира Я. І. Ономастика Енциклопедія історії України / НАН України, Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2010. 728 с.
23. Драб Н. Л. Комплекс вправ для навчання іншомовного професійно спрямованого монологічного мовлення студентів-економістів 2002. № 1. С. 22–25.
24. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
25. Закон України "Про освіту": від 06.10.2024 р. № 2145-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
26. Заря Л. Методика формування у молодших школярів інтересу до музики з використанням мультимедійних технологій. Київ, 2013. 150 с.
27. Захарченко Н. В. Педагогічні умови використання ділових ігор у підготовці майбутніх економістів : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 Вінниця, 2006. 240 с.
28. Захарчук Н. В. Категорія культури та її роль у процесі підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації / *Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до педагогічної дії : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. Участю*. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2011. С. 96–99.
29. Зубко А. Українська ономастика: здобутки та проблеми. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32501/19-Zubko.pdf>.
30. Казачінер О. С. Роль наочності у навчанні іспанській мові молодших школярів // *Іспанська мова та література*. 2004. №13. С. 2–5.

31. Калинюк Т. До проблеми використання лінгвокраїнознавчих знань у процесі вивчення іноземної мови у вищій школі/ *Вісник Львівського університету*. 2009. Вип. 25, ч. 3. С. 364–370.
32. Калінін В. О. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С.131–149.
33. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2005. 20 с.
34. Кам'янець В. М. Структурні, семантичні та функціональні особливості власних назв сучасної німецької мови (на матеріалі особових імен, прізвищ та псевдонімів): дис. канд. філол. наук: 10.02.04 Львів, 2001. 168 с.
35. Карпенко О. Ю. Засади когнітивної ономастики / *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. Чернівці: Рута, 2007. Вип. С. 356–359, С. 396–40.
36. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв: дис. д-ра філол. наук: 10.02.15 Одеса, 2006. 416 с.
37. Катернюк В. В. Структурно-семантичні характеристики неофіційних антропонімів в англійській, німецькій та українській мовах: дис. канд. філол. наук: 10.02.15. Київ, 2010. 188 с.
38. Карпова О. О. Використання мультимедійних продуктів в процесі навчання іноземної мови студентів-економістів / *Актуальні проблеми науки та освіти молоді: теорія, практика, сучасні рішення*: міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспір. та студ.: тези доп. Харків: ХНЕУ, 2012. С. 227–228.
39. Карпова О. О. Мультимедійна технологія як сучасна педагогічна технологія навчання іноземної мови в економічному ВНЗ / *Використання педагогічних технологій у практиці роботи сучасної школи: тези міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.*, 15–17 лют. 2012. Переяслав-Хмельницький: КСВ, 2012. 320 с.

40. Кашуба С. П., Сіментов Ю. Я. Краєзнавчий матеріал у навчально-виховній роботі / Початкова школа. 1971. №2. С.20–23.
41. Кійко Ю. Є. Nomina propria в німецькому й українському інформаційних зовнішньополітичних дискурсах / *Слов'янський збірник*. 2012. Вип. 17, ч. 1. С.353–358.
42. Колодько Т. М. Теоретичні аспекти формування іншомовної соціокультурної компетенції майбутнього вчителя / *Соціалізація особистості: зб. наук. пр.* Т. 21. Київ: Логос, 2003. С.132–140.
43. Колодько Т. М. Іншомовна соціокультурна компетенція у підготовці майбутнього вчителя іноземної мови // *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журн.* Київ, 2003. Вип. 3–4. С.153–158.
44. Коломієць Н. А. Дидактичні засади застосування інтерактивних методів навчання молодших школярів: автореф. дис. канд. пед. Наук. Київ, 2009. 20 с.
45. Кондратьєва О. Застосування лінгвокраїнознавчого підходу у процесі вивчення іноземної мови в контексті полікультурного освітнього середовища. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/konferentsii-2016-2017-n-r/internationalscientificand-practical-internet-conference-foreign>.
46. Копил Г. О. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі вивчення іноземних мов: дис. канд. пед. наук. Київ, 2007. 248 с.
47. Корніяка О. М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування / *Практична психологія і соціальна робота*. 2003. №1. С.38–43.
48. Костін Я. А. Дидактичні умови взаємодії учителя і учнів засобами інноваційного програмово-методичного забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. Наук. Київ: Ін-т педагогіки АПН України, 2008. 22 с.
49. Кустовський С. М. Дидактичні умови організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх економістів у вищих

- навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти» Вінниця, 2005. – 20 с.
50. Кучай О. В. Компетенція і компетентність – відображення цілісності та інтеграційної суті результату освіти / Рідна школа. 2009. №11. С.44–48.
51. Лалаян Н. С. Фразеологічні одиниці з ономастичним компонентом у сучасній німецькій мові: структурно-семантичний та функціональний аспекти: дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2008. 180 с.
52. Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз // *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 4. С.128-135.
53. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2005. 667 с.
54. Малафіїк І. В. Дидактика: навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. – 406 с.
55. Мартинюк В. А. Роль навчального проекту в процесі іншомовної інтерактивної діяльності студентів-економістів / *Науковий вісник Чернівецького нац. ун-ту. Серія: Педагогіка та психологія*. – Чернівці, 2011. №282. С.167–173.
56. Матвійшин О. М. Власна назва як перекладацька і перекладознавча одиниця (на матеріалі німецькомовних інтерпретацій української прози початку ХХ століття) / *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна*. 2012. Вип. 25. С.81–82.
57. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. 2-е вид., випр. і перероб. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
58. Малафіїк І. В. Дидактика: навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 397 с.
59. Німенко Н. А. Місце лінгвокраїнознавства у процесі соціокультурної адаптації іноземних здобувачів вищої освіти // *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки*. 2022. Вип. 41. С.12–25.

60. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). Т. 1, А–К / уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Київ: Аконт, 2006. 926 с.
61. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови: теоретичний аспект [навч. посібник] Харків: Основа, 1995. 206 с.
62. Попроцька О. Л. Лінгвокраїнознавчий підхід до вивчення іноземної мови у вітчизняній школі / *Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка*. 2011. № 9 (220). С.111–114.
63. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів / *Початкова школа*. 2001. № 7. С.3–6.
64. Сабат Н. О., Сулим В. Т. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності майбутніх перекладачів з урахуванням полінаціонального характеру поширення англійської мови / *Педагогічний альманах*. 2019. № 41. С.226–231.
65. Сичова Ю. Р. Роль країнознавчого матеріалу у активізації пізнавальної діяльності учнів / *Наука і освіта*. 2009. № 4. С.93–94.
66. Соколова А. В. Основи літературної ономастики: методичні рекомендації до спецкурсу / Ізмаїл: ІДГУ, 2005. 158 с.
67. Сучасний стан навчання іноземних мов студентів гуманітарних спеціальностей: міжвузівська колективна монографія / авторський колектив; за ред. О. І. Кравчука, О. М. Маслія, М. М. Митник. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. 522 с.
68. Сучасний тлумачний словник української мови: 60 000 слів / заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків: ВД «ШКОЛА», 2006. 832 с.
69. Ушакова Н. І. Лінгвокогнітивні засади методики формування іншомовної лінгвокультурної компетентності / *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки*. 2015. Вип. 27. С.117–127.
70. Ткачик О. В., Орленко С. О. Роль ономастичної лексики у формуванні/відображенні концептуальної картини світу (на матеріалі роману Ніла Геймана «Американські боги») // *Науковий вісник ДДПУ*

імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. 2019. № 12. С.43–52.

71. Торчинський М. М. Українська ономастика: навч. Посібник. Київ: Міленіум, 2010. 238 с.
72. Філософський енциклопедичний словник / авт.-уклад. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
73. Brütting R. Namen und ihre Geheimnisse in Erzählwerken der Moderne . Hamburg: Vaar, 2013. 258 S.
74. Ernst P. Wörter und Namen im mentalen Lexikon. Namenkunde und Kognitive Linguistik / *Namenforschung morgen. Ideen, Perspektiven, Visionen*. Hamburg: Barr, S .37-44.
75. Helbig G. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht / Berlin, München: Langenscheidt, 2001. 654 S.
76. Koß G. Namenforschung. Eine Einführung in die Onomastik / 3. aktualisierte Aufl. Tübingen: Niemeyer, 2002. 248 S.
77. Koreik U., Pietzuch J. Entwicklungslinien landeskundlicher Ansätze und Vermittlungskonzepte / Krumm H.-J., Fandrych C., Hufeisen B., Riemer C. (Hg.). *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ein internationales Handbuch. – 2 Bde. (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft, HSK 35.1–2)*. Berlin, New York, 2010. S .1440–1453.
78. Koreik U., Uzuntaş A. Zum Modell der Sprachausbildung an der TDU – Ein Konzept zur studienvorbereitenden und -begleitenden Fremd- und Fachsprachenvermittlung /Fremd- und Fachsprachenunterricht – Studienvorbereitender und studienbegleitender Deutschunterricht für fremdsprachige Studiengänge. Baltmannsweiler, 2014. S .10–27.
79. Krumm H.-J. Landeskunde Deutschland, D-A-CH oder Europa? Über den Umgang mit Verschiedenheit im DaF-Unterricht / *Informationen Deutsch als Fremdsprache*. 1998. № 5. S.523–544.
80. Krüger D. Die Literarische Onomastik als Vorstufe der literarischen Übersetzung URL: <https://innt.it/innt/article/view/98/91>

81. Bettermann R. Neue Entwicklungen in der Landeskunde DDR. In: Neuere Entwicklungen im Fach Deutsch als Fremdsprache. Jena: Wissenschaftliche Beiträge der FSU 1989, S. 228- 245.
82. Seibicke W. Die Personennamen im Deutschen: Eine Einführung. Berlin: de Gruyter, 2008. 235 S.

ДОДАТКИ

Додаток А

Диктанти з фонематичним розрізненням

Опис: Дітям потрібно записати слова з короткою або довгою голосною.

Приклад: Staat - Stadt, in - ihn, offen - Ofen, Höhle - Hölle, spucken - spuken, füllen - fühlen.

Мета: розрізняти близькі за звучанням звуки.

Вибір правильного зображення

Опис: Дітям пропонуються зображення, які треба співвіднести з почутими словами.

Мета: Закріплення асоціації між звуком та значенням, розвиток слухового сприйняття.

Гра «Richtig oder falsch»

Опис: учні слухають якісь факти, в залежності від теми уроку і вирішують правда це, чи ні. Ця гра також сприяє розвитку міжпредметних зв'язків.

Приклад: 1. Blitze werden gesehen, bevor man sie hört.(Richtig). 2. Vatikanstadt ist ein Staat.(Richtig) 3. Die Blackbox in einem Flugzeug ist Schwarz. (falsch. Es ist orange.) 4. Bananen sind Beeren.(Richtig).

Мета: Розвивати здатність до розуміння на слух та закріплення слухових асоціацій.

Розпізнавання ритму і наголосу

Опис: Учні слухають фрази і повинні визначити, де знаходиться наголос, або відтворити ритм фрази, наприклад, плескаючи в долоні або гупаючи ногами по підлозі. Фрази можуть бути вирізками з мультфільмів, або фільмів.

Мета: Формування чутливості до правильного ритму та інтонації в німецькій мові.

Скоромовки

Опис: Вчитель показує приклад як вимовляються звуки, і учні намагаються відтворити. Важливо щоб скоромовки містили різні фонетичні труднощі.

Приклад: Umständlich umschiffte Ulrike umfangreiche Ufer, um unter Umständen unbeschadet umzukehren.

Мета: Розвиток навичок гарної артикуляції.

Імітація

Опис: Передвправою слід роздати основу з надрукованою основою, да написано слова з довгою або короткою голосною. Після чого вчитель вмає запис і учні мають підкреслити та повторити слова, які вони підкреслили.

Мета: Розуміння та співвіднесення написання та звучання звуків

Правило

Опис: після виконання ряду вправ, учні зможуть самі вивести правило, якщо учні не зрозуміли матеріал вчитель має запропонувати ще деілька завдань для повного розуміння теми.

Мета: Розуміння та логічне упорядкування теми в свідомості учнів.

Подорож мрії

Опис: Створення коротких сценок, де учні повинні використовувати різні власні імена та географічні назви в діалозі. Наприклад, планування подорожі по Німеччині з використанням назв міст та визначних пам'яток.

Мета: Практика використання ономастичної лексики в реальних комунікативних ситуаціях.

Репортер

Опис: Учні пишуть короткі історії або новини, де використовують конкретні імена, міста чи інші географічні назви. Наприклад, новина про візит у Берлін або про відзначення ювілею в Гамбурзі. Всі діти висилають готові завдання вчителю і журнал зі статтями та замітками учнів відправляється в друк.

Мета: Використання ономастичних елементів у коротких новинах або репортажах.

Криве дзеркало

Опис: учні стають в коло вчитель може стати разом з учнями. Вчитель говорить речення, а наступний учень має перетворити речення вчителя в протилежний бік.

Мета: засвоїти і навчитися використовувати прикметники.

Приклад: Ich bin müde.- Ich bin kraftvoll.

Одного разу в кафе/магазині/ кіно/ автобусі

Опис: учні отримують зображення місцевості і мають розіграти діалоги.

Мета: навчитися в будь-якій ситуації підтримати діалог.

Що я бачу?

Опис: кожен учень обирає предмет і описує річ не називаючи його до того моменту поки хтось не відгадає загаданий предмет.

Мета: навчитися якомога точніше описувати речі використовуючи як нову, так і вже давно відому лексику

Додаток В**Написання листів або електронних повідомлень**

Опис: Учні пишуть формальні або неформальні листи на задану тему (наприклад, лист другу, електронне повідомлення колезі, офіційний запит).

Мета: Розвинути навички письмового спілкування на різних рівнях формальності, навчитися правильно структурувати текст, використовувати відповідні формули привітання, прощання та ввічливості.

Написання есе або коротких текстів на задану тему

Опис: Учні пишуть коротке есе або твір на певну тему (наприклад, „Мое хобі“, „Мій улюблений день“).

Мета: Вдосконалення вміння структурувати думки, розвивати зв'язність тексту та використовувати нову лексику. Формування навички логічного викладу ідеї.

Опис зображень

Опис: Учням показують зображення, і вони повинні написати про нього текст, описуючи деталі та події, що відбуваються на картинці.

Мета: Розвиток навичок детального опису та використання лексики, пов'язаної з певними темами (наприклад, природа, люди, предмети).

Складання діалогів на письмі

Опис: Учні складають діалоги між двома персонажами на задану тему, наприклад, „Запрошення в кіно“ або „Запрошення на день народження“.

Мета: Формування навичок правильної побудови діалогу, використання відповідних мовних кліше, скорочень і виразів у різних комунікативних ситуаціях.

Розширення речень

Опис: Учням дається коротке речення, яке вони повинні розширити, додавши деталі, описи або причини.

Мета: Вдосконалення вміння будувати складні речення, збагачення тексту деталями і змістом.

Редагування текстів

Опис: Учням дається текст із помилками, який вони мають виправити (помилки можуть бути граматичні, лексичні або стилістичні).

Мета: Навчити учнів самостійно знаходити та виправляти помилки у письмових роботах, що сприяє кращому розумінню правил письма.

Читання з розумінням (запитання до тексту)

Опис: Учні читають текст, після чого відповідають на запитання, які стосуються основних деталей або головної ідеї тексту.

Мета: Навчити розуміти загальний зміст тексту, знаходити ключову інформацію та деталі.

Читання з вибором правильного варіанту

Опис: Учні читають текст і мають обрати правильні відповіді з кількох запропонованих варіантів, що стосуються змісту тексту.

Мета: Покращення навичок розуміння тексту та здатності знаходити важливу інформацію.

Перефразування прочитаного тексту

Опис: Учні читають короткий текст і повинні переписати його своїми словами.

Мета: Формування навичок розуміння та перефразування, що допомагає краще осмислити текст.

Читання з прогнозуванням

Опис: Учні читають частину тексту та повинні передбачити, що станеться далі.

Мета: Покращити здатність розуміти текст та логічно прогнозувати події, розвивати критичне мислення.

Розділення тексту на абзаци або логічні частини

Опис: Учні дається довгий текст, який вони повинні поділити на логічні частини або абзаци, додаючи заголовки до кожної частини.

Мета: Розвиток здатності розуміти структуру тексту і логічний зв'язок між частинами.

Читання вголос з акцентом на інтонацію та вимову

Опис: Учні читають вголос текст, акцентуючи увагу на правильній інтонації, вимові та ритмі.

Мета: Покращення навичок вимови та інтонації, розвиток усного мовлення через читання.

Диктант на основі аудіозапису

Опис: Учні слухають аудіозапис тексту, а потім намагаються записати його дослівно. Після прослуховування вони порівнюють свої записи з оригіналом.

Мета: Поліпшення сприйняття на сух окремих слів і фраз, розвиток уваги до вимови, граматичних конструкцій та лексики.

Опитування після аудіювання

Опис: Учні прослуховують аудіозапис (розмова, інтерв'ю, монолог) після чого відповідають на запитання, що пов'язані з контекстом.

Мета: Розвиток розуміння загального змісту тексту, важливих деталей, навчання працювати з контекстом і конкретною інформацією.

Завершення речень

Опис: Учні слухають аудіозапис, в якому частина речень пропущена або не договоренна, і мають самостійно їх завершити на основі почутого.

Мета: Розвиток розуміння контексту і логічного продовження думки, а також закріплення граматичних структур.

Розуміння інтонації та емоційного тону

Опис: учні слухають фрагменти діалогів або монологів і визначають емоційний тон висловлювань (радість, здивування, гнів, задоволення), або ж намагаються визначити інтонаційні моделі.

Мета: розвиток чутливості до інтонації та розуміння невербальних аспектів мови.

Richtig oder Falsch

Опис: Після прослуховування тексту учням надаються твердження, і вони мають визначити, чи відповідають вони змісту тексту (правда або неправда).

Мета: Розвиток уваги до деталей, критичне осмислення та вміння аналізувати інформацію.

Що буде далі?

Опис: Учні слухають частину тексту і мають передбачити, що трапиться далі, або як може завершитися ситуація.

Мета: Розвиток навичок передбачення на основі контексту та логічного мислення.

Інтерв'ю

Опис: Один учень грає роль журналіста, а інший — інтерв'ююваного. Журналіст має підготувати 5-7 запитань на певну тему (наприклад, хобі, плани на майбутнє, улюблені фільми тощо), а інтерв'юований відповідає на них.

Мета: Розвивати навички побудови питань та відповідей, а також тренувати логічну послідовність у спілкуванні.

Рольова гра

Опис: Учням роздаються картки з описом ситуацій (наприклад, покупець і продавець у магазині, лікар і пацієнт, турист і гід). Вони розігрують ці ролі, використовуючи мовні звороти відповідно до ситуації.

Мета: Розвивати вміння вести діалог у повсякденних ситуаціях, адаптуватися до різних умов спілкування.

Загублений у місті

Опис: Один учень грає роль туриста, який не знає, як дістатися до певного місця, а інший — місцевого жителя, який дає інструкції. Турист повинен поставити запитання, а місцевий житель відповісти і пояснити, як дістатися до місця.

Мета: Відпрацьовувати навички питань і відповідей, які часто зустрічаються в реальних ситуаціях, а також тренувати вміння давати і сприймати інструкції.

Телефонна розмова

Опис: Учні мають зімітувати телефонну розмову, де їм потрібно обговорити певне питання (наприклад, домовитися про зустріч, запитати про послугу, зробити замовлення).

Мета: Формувати вміння вести діалог без візуальних підказок, концентруватися на аудіюванні і відповідях, розвивати лаконічність і точність висловлювань.

Дискусійне коло

Опис: Учням пропонується обговорити певну проблему (наприклад, екологічну ситуацію, чи варто робити щось на громадському рівні тощо). Один учень висловлює думку, інший намагається погодитися або аргументовано заперечити.

Мета: Розвивати вміння висловлювати свою думку, вести аргументовану дискусію, аналізувати позицію співрозмовника.

Знайди відмінності

Опис: Два учні мають картинки з подібними, але не ідентичними деталями. Їм заборонено показувати картинки один одному. Учні мають описати свої картинки та знайти всі відмінності через діалог.

Мета: Вдосконалювати навички детального опису та уточнення інформації, формувати вміння слухати та розуміти співрозмовника.

Шпигун

Опис: Учень, який не знає тему, має вгадати її, задаючи питання своїм однокласникам, які знають тему. Наприклад, інші учні можуть обрати тему «літо», а той, хто питає, має через питання намагатися вгадати це слово.

Мета: Тренувати навички формування логічних запитань і розуміння контексту за допомогою підказок.

Дебати

Опис: Учні діляться на дві групи, кожна з яких отримує свою позицію щодо неоднозначного питання (наприклад, «за» чи «проти» вивчення іноземних мов у школі). Кожна група повинна висловити аргументи, слухати опонентів і відповісти на їхні контраргументи.

Мета: Розвивати критичне мислення, навички обґрунтованого висловлювання та спілкування в умовах дебатів.

Закінчи історію

Опис: Один учень починає історію кількома реченнями, потім інший учень продовжує, додаючи свою частину діалогу. І так по черзі, поки не завершать історію.

Мета: Розвивати навички кооперативного мовлення, вміння підтримувати тему розмови та творчо мислити під час діалогу.

Переказ тексту

Опис: Учні читають або слухають текст, після чого мають його переказати своїми словами. Варіації можуть включати стиснений переказ або докладний. Мета: Розвиток навичок аналізу та відтворення інформації, формування вміння зберігати основний зміст і структуру висловлювання.

Міні-лекція

Опис: Учень має підготувати коротку лекцію або виступ на певну тему (наприклад, історична подія, відомий науковець). Можна дати 5-10 хвилин на підготовку, після чого учень презентує свої знання.

Мета: Формування вміння виступати перед аудиторією, розвивати вміння структуровано викладати інформацію та дотримуватись послідовності.

Опис процесу

Опис: Учні пропонують описати певний процес або послідовність дій (наприклад, як приготувати страву, як зробити щось руками). Учень повинен зробити це чітко та поетапно.

Мета: Розвиток уміння послідовно описувати процеси, тренування вміння будувати структуровані висловлювання з чіткими інструкціями.

Я філософ

Опис: Учні отримують філософське або загальне питання (наприклад, «Що таке щастя?» або «Чому важливо берегти природу?») і мають висловити свої роздуми у вигляді монологу, висуваючи аргументи та приклади.

Мета: Розвиток критичного мислення, вміння формулювати та аргументувати свою точку зору, логічно будувати роздуми.

Відгук на книгу/фільм

Опис: Учень має дати короткий відгук на прочитану книгу або переглянутий фільм, описати основний сюжет, поділитися враженнями та висловити свою думку щодо твору.

Мета: Формувати здатність аналізувати інформацію, виражати власну думку, тренувати вміння давати оцінки.

Пояснення значення прислів'я або цитати

Опис: Учні пропонують прислів'я або відому цитату (наприклад, «Що посієш, те й пожнеш»). Він має пояснити її зміст і, можливо, навести приклад з власного життя.

Мета: Розвиток аналітичного мислення, вміння інтерпретувати висловлювання і формулювати розширений пояснювальний монолог.

Стислий виклад

Опис: Учень отримує великий текст або складну інформацію, яку потрібно стисло передати іншій людині. Звертається увага на виділення головного, уникнення деталей.

Мета: Навчитися виділяти ключову інформацію та стисло її передавати, розвивати навички конденсації змісту.

Історія в картках

Опис: Учнію надається серія картинок, які представляють події в певній послідовності (наприклад, малюнки з подіями дня). Учень має скласти логічну послідовну розповідь на основі цих зображень.

Мета: Розвивати вміння вибудовувати послідовний і зв'язний монолог, працювати з візуальними підказками.

Експромт

Опис: Учням дається тема для монологу, але час на підготовку дуже обмежений (наприклад, 1-2 хвилини). Після цього учні повинні виголосити короткий монолог на цю тему.

Мета: Тренувати вміння швидко організовувати думки, розвивати здатність до імпровізації та логічного викладу без попередньої підготовки.

Актуальна новина

Опис: Учнію потрібно виступити в ролі телеведучого і розповісти про якусь новину дня або подію (наприклад, шкільне свято, місцева подія тощо).

Мета: Формувати навички інформаційного монологу, тренувати лаконічність, послідовність та чіткість та цікавість у викладі фактів.

Мої майбутні чотири роки

Опис: Учні мають розповісти про свої плани на майбутнє, як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Вони повинні пояснити, чому обирають саме ці цілі, і що робитимуть для їх досягнення. Для максимального комфорту оповідачів, учні можуть сидіти в колі.

Мета: Розвивати здатність формулювати й аргументувати власні плани, тренувати логічний виклад думок та послідовність.

1. Вправи на узагальнення тексту:

Опис: Учням пропонується прочитати текст і створити коротке узагальнення змісту, виклавши основні думки.

Мета: Розвиток навичок виокремлення ключових ідей та відділення головної інформації від другорядної.

2. Вправи на пошук специфічної інформації :

Опис: Учні отримують завдання знайти в тексті відповіді на конкретні питання або знайти певні деталі (дати, імена, місця).

Мета: Розвиток уважного читання і здатності знаходити важливу інформацію в тексті.

3. Вправи на встановлення відповідності:

Опис: Учням даються два списки (наприклад, події і дати, персонажі і їх дії) і завдання — правильно їх співвіднести.

Мета: Збільшення уважності до деталей тексту та розуміння зв'язків між різними частинами.

4. Тести на правильність тверджень:

Опис: Після прочитання тексту учні повинні вирішити, які з наданих тверджень є правильними, а які — хибними.

Мета: Розвиток аналітичних здібностей і здатності порівнювати інформацію з тексту.

5. Передбачення подій:

Опис: Учням пропонується прочитати частину тексту і передбачити, що відбудеться далі на основі контексту.

Мета: Стимулювання творчого мислення та активної взаємодії з текстом.

6. Пошук синонімів/антонімів:

Опис: Учні повинні знайти в тексті слова, близькі за значенням (синоніми) або протилежні (антоніми).

Мета: Збільшення активного та пасивного словникового запасу, удосконалення мовного чуття.

7. Рефлексія або письмове завдання:

Опис: Учням пропонується після читання висловити свою думку щодо теми тексту або написати твір, де вони можуть використовувати отримані знання.

Мета: Розвиток критичного мислення і здатності формулювати власну позицію щодо прочитаного.

8. Аналіз заголовків:

Опис: Учні повинні підібрати заголовок до тексту або вибрати найвідповідніший із запропонованих варіантів.

Мета: Уміння аналізувати текст та його основну ідею.

9. Розв'язання кросвордів на основі тексту:

Опис: На основі тексту створюється кросворд з ключовими словами, які учні повинні відгадати.

Мета: Закріплення лексики, розвиток уважності та вміння зосереджуватися на деталях.

Застосування таких вправ сприяє розвитку різних аспектів читання: від технічних навичок (швидкість і точність читання) до більш високорівневих когнітивних процесів (розуміння та аналіз тексту).

1. Вправи на переформулювання речень

Опис: Учні отримують завдання змінити структуру речень, зберігаючи зміст. Наприклад, вони можуть перетворити активні речення на пасивні, змінити часові форми, або замінити слова на синоніми.

Мета: Розвиток граматичної гнучкості, вміння використовувати різні синтаксичні конструкції, закріплення знань про часові форми та пасивні конструкції.

2. Заповнення пропусків

Опис: Учні отримують текст із пропусками, які потрібно заповнити правильними словами чи фразами з відповідної теми (лексика, граматики).

Мета: Розвиток уважності до граматичних форм і лексики, вдосконалення розуміння контексту і структури речень.

3. Написання коротких текстів

Опис: Учням пропонується написати короткий текст на визначену тему (наприклад, опис місця, події або особи). Це може бути лист, електронне повідомлення, опис свого дня тощо.

Мета: Розвиток уміння висловлювати думки на письмі, закріплення базових граматичних структур і лексики, навчання написанню зв'язних текстів.

4. Переказ прочитаного

Опис: Учні повинні прочитати текст і коротко переказати його своїми словами, зосереджуючись на ключових моментах.

Мета: Розвиток навичок узагальнення інформації, вміння виокремлювати головну думку та важливі деталі, закріплення нової лексики і граматики.

5. Редагування текстів

Опис: Учням надається текст із навмисно допущеними помилками (лексичними, граматичними, стилістичними), які вони повинні виправити.

Мета: Розвиток уважності до деталей, закріплення знань граматики та лексики, вміння виявляти та виправляти помилки у тексті.

6. Написання листів

Опис: Учні пишуть листи різного характеру — офіційні, напівофіційні та неофіційні. Наприклад, лист-запит, мотиваційний лист, електронне повідомлення другу.

Мета: Розвиток стилістичних навичок письма, вміння адаптувати стиль до конкретної комунікативної ситуації, вивчення формальних і неформальних виразів у письмовій німецькій мові.

7. Творчі письмові завдання

Опис: Учні повинні написати твір, оповідання або казку, використовуючи фантазію. Наприклад, написати продовження історії або створити власний сюжет.

Мета: Розвиток креативності та уяви, вільне володіння лексикою і граматичними конструкціями, збагачення словникового запасу та розвиток навичок побудови складних текстів.

8. Порівняння текстів (Texte vergleichen)

Опис: Учням надаються два або більше текстів, і вони повинні їх порівняти за змістом, стилем або мовними особливостями.

Мета: Розвиток аналітичного мислення, вміння помічати стилістичні та лексичні відмінності, покращення розуміння текстових жанрів.

9. Рефлексійне письмо

Опис: Учням пропонується висловити свою думку щодо прочитаного тексту або на тему, що стосується певної соціальної чи культурної проблематики.

Мета: Розвиток критичного мислення, вміння обґрунтовувати власну точку зору на письмі, збагачення лексики на актуальні теми.

10. Переписування тексту іншими словами

Опис: Учням дається текст або кілька речень, які вони повинні переписати, використовуючи інші слова і граматичні конструкції, не змінюючи змісту.

Мета: Розвиток навичок варіативного використання мовних засобів, покращення здатності до переформулювання та парафразування.